

Svobodná volba není samozřejmost

#dikyzemuzem

Magazín 3Gema

Magazín 3Gema
Slouží jen a výhradně
k propagaci koncernu Trigema a.s.
a je veřejně neprodejný.

Trigema a.s.
Explora Business Centre
150 00 Praha 5, Bucharova 2641/14
info@trigema.cz
www.trigema.cz

redakční rada:
M. Soural, M. Netolický
redakční obsah:
P. Martínková, M. Netolický,
J. Horáček, Czech Photo

Číslo 2, ročník V.
Vyšlo v listopadu 2021.
vydavatel: Trigema a.s.
MK ČR E 22855

fotografie:
Trigema, Czech Photo,
Shutterstock, Unsplash,
D. Materna, D. Stejskal, P. Josek,
archiv Díky, že můžem.

www.trigema.cz

Svoboda v množném čísle

Vážení čtenáři,

v listopadu je to přesně 32 let od začátku sametové revoluce. Dostal jsem v té souvislosti nejednu otázku, co pro mě znamená svoboda a co mně osobně přináší.

Nechtěl bych se ohlížet do minulosti, do dob, kdy jsme žili v šedi komunistické „diktatury“, svoboda pro mě totiž znamená přítomnost a především budoucnost. K základnímu poznání filozofie patří, že člověk není něčím či někým od počátku daným. Lidé nejsou zafixováni do pevného rámečku, ve kterém je definovaná jejich podstata. Lidé se stávají sami sebou až ve chvíli, kdy uskutečňují vlastní sny a vize, kdy se rozvíjejí a kdy mají možnost svobodně si zvolit, kterou cestou se ve svém životě vydají.

Člověk je tvorem obráceným k budoucnosti a právě svoboda mu dává možnost jednat, začínat i tvořit něco nového a originálního, něco, co tu dosud nebylo a co v dobrem ovlivní budoucí generace.

Lidská svoboda pro mě není nikdy věcí jednotlivce, svobodou v singuláru, naopak. Svoboda je vždy svobodou všech, svobodou v množném čísle. S tím úzce souvisí i zodpovědnost, kterou s sebou svoboda a každá volba nutně musí nést. Svoboda není možnost dělat, co chci, kdy chci nebo jak chci, ale možnost učinit rozhodnutí neovlivněné tlakem ostatních lidí či vnějších okolností. Pokud je takové rozhodnutí dobré, mohu se radovat z toho, co přineslo. Pokud je svobodné rozhodnutí špatné, přináší možnost napravit chyby, které způsobilo, a poučit se z nich. Vnímám jako velmi důležité umět tuto možnost využít a netvářit se, že chyby, které se staly, neexistují, nebo že je udělal někdo jiný.

Právě možnost zodpovědně a kvalifikovaně rozhodnout o vlastním osudu a schopnost nést následky takového rozhodnutí je podle mě základním principem zdravé a svobodné společnosti. A odpověď na otázku, co svoboda přináší mně osobně? Možnost realizovat své sny a vize. A nikdy se nevzdat.

Za redakci 3Gema
Marcel Soural

Vytváříme silnou značku. Den za dnem.

obsah

68

travel

Víno Dog in Dock
krok za krokem

44

představujeme
Smíchov, čtvrť
tisíce a jedné chuti

6

představení
Díky, že můžem

12

anketa
Možnost svobody

20

rozhovor
Marcel Sural:
Svoboda je pro mě možnost
dělat to, co je správné

24

rezidenční trh
Byty nad zlato

30

architektura
Kulisy sametové
revoluce

52

představujeme
Spirit of Smíchov
Lihovar

60

architektura
Skrytý půvab colivingu
aneb bydlení budoucnosti

64

realizace
Dokončený projekt
Nová "Nuselská"

76

travel

Monínec zase
mezi prvními

80

kultura

Czech Press Photo
Nejlepší novinářské
fotografie

86

anketa

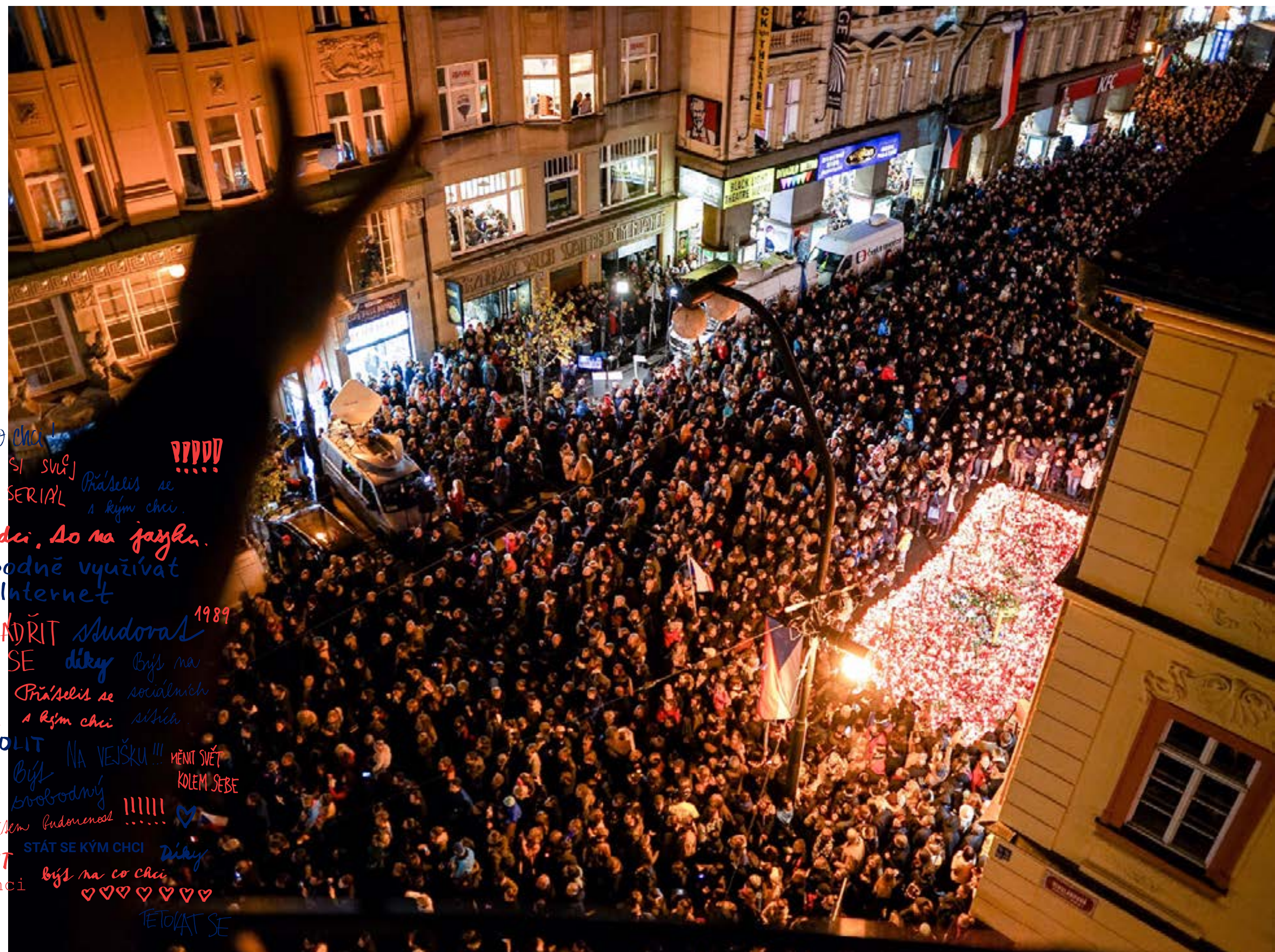
Umění stojí
mimo dobro a zlo

92

Kulturní tipy

Díky, že můžem

Spolek Díky, že můžem vznikl v roce 2014 jako studentská organizace bývalých členů týmu Budějovického Majálesu. Za dobu jeho fungování se z něj stala jedna z klíčových organizací podílejících se na pražských oslavách 17. listopadu. Motto „Díky, že můžem“ a #dikyzemuzem se staly nejpoužívanějšími slovními spojeními v rámci oslav sametové revoluce.

[illegible]

„Svobodná volba není samozřejmost, a proto se toto téma stalo hlavní linkou letošního ročníku Korzo Národní 2021.“

SOUČASNOST

Dlouhodobě v naší organizaci dáváme prostor mladým lidem, kteří mají možnost svým pohledem ovlivnit, jak česká společnost vnímá odkaz 17. listopadu. Je pro nás důležité, aby nejen oslavy svobody, ale i samotné dění v roce 1989 zůstaly aktuální a atraktivní právě pro mladou generaci a zároveň důstojným způsobem připomínaly listopadové události pro ty, kteří tuto dobu prožili. Souvisí to také s vývojem našeho přístupu k pořádání oslav – heslo „Svoboda není samozřejmost“ jsme rozšířili na „Svoboda je především zodpovědnost“, potažmo na letošní téma ročníku „Svoboda volby?“ Tato hesla se propisují do každého aspektu naší organizace, do našich cílů a zásadně ovlivňují i kulturní rozměr akce. Hodnoty, které v rámci naší organizace sdílíme jsou: společensky odpovědní, hrdí, laskaví, pozitivní a aktivizující. V současné chvíli je spolek tvořen dvěma desítkami studentů a mladých lidí.

Náš cíl je stát se neziskovkou, která svou činností ovlivňuje vnímání hodnot a myšlenek spojených s listopadovými událostmi a sametovou revolucí. Naši vizí je sebevědomá, otevřená, vzdělaná a angažovaná společnost, která ctí demokratické a humanistické ideály. Protože nás zajímá i to, jak se žije v současné době a jaká bude naše budoucnost.

2021

V letošním roce jsou pro nás stěžejní tři projekty: Korzo Národní, Audiokalendárium a Samet na školách.

Korzo Národní již osmým rokem vytváří unikátní místo pro oslavu svobody, ale také prostor pro prezentaci současné nezávislé kultury, pro důstojné uctění památky, pro setkávání a rozhovory, pochopení, vytváří prostor, ve kterém se učíme rozumět naší historii, ale i pro pohled vpřed. V rámci oslav v jeden den představujeme neziskové organizace, připravujeme Obývár Václava Havla, koncerty českých umělců, speciální přílohu Deníku N Listopadoviny, diskuze a mnoho dalších aktivit. Nedílnou součástí bývá živě reprodukováná hymna sametové revoluce Modlitba pro Martu, rozsvícení významných budov a institucí v barvách české trikolory nebo skautská a sokolská stráž u piety. Společně s ostatními chceme říct „Díky, že můžeme“ všem těm, kteří se tehdy na stejném místě zasloužili o to, že dnes žijeme ve svobodě. Každý ročník Korza je připravován s důrazem na demokratické hodnoty, sounáležitost, lidská práva a jasné prozřadné směřování naší země.

Od samého počátku se Korza Národní účastní stovky tisíc občanů. Loňský rok byl však i pro nás komplikovaný. I přes přesun většiny aktivit do online prostředí se nám v nelehké

VYJÁDŘIT SE

MĚNIT SVĚT
KOLEM SEBE

Dejť co chceš!

byl Extraganstul

době podařilo důstojně oslavit 17. listopad a přilákat více jak 170 000 návštěvníků na online program.

Oslavy na Národní třídě doplňujeme celoroční komunikační kampaní a také podzimním vzdělávacím projektem Samet na školách, na kterém spolupracujeme s organizací Post Bellum (Paměť národa) a dalšími 35 neziskovými organizacemi, institucemi i jednotlivci. Hlavním cílem projektu je zprostředkovat učitelům a studentům vzdělávací program zaměřený na soudobé dějiny s důrazem na dění kolem 17. listopadu. Soubor nabízených aktivit studentům atraktivní formou přibližuje nejen historický kontext spjatý s rokem 1989, ale i aktuální společenské problémy. Projek-

tem zároveň usilujeme o podporu spolupráce mezi učiteli a jejich studenty, a to prostřednictvím iniciace vzniku jejich společného festivalu u příležitosti výročí Mezinárodního dne studentstva a Dne boje za svobodu a demokracii. Loni se Sametu na školách zúčastnilo více než 200 škol.

Letošní novinkou je podcast Audiokalendárium, který pomocí krátkých epizod během celého roku připomíná významná výročí naší nedávné historie. Hlas mu propůjčují známé osobnosti, které posluchače provedou důležitými kapitolami dějin. Kromě všeobecně známých výročí, jako je 21. srpen nebo 17. listopad, se dostane také na pád komunismu v Maďarsku a Bulharsku, na petici Několik vět

„To, jaké volby každodenně činíme, ovlivňuje život náš i ostatních.“

*Nadělil svým dětem budoucnost !!!!!!
co chystá*

Nemusím žít
ve strachu

To, jaké volby každodenně činíme, ovlivňuje život náš i ostatních. Nejen možnost volby, ale i na ni navázaná informovaná společnost jsou jedním ze základních pilířů zdravé demokracie. Problém nedostatku informací nahradilo jejich velké množství a matoucí dezinformační šum. Pro některé z nás není jednoduché se v tom objemu dat zorientovat, proto volí

raději rezignaci. Vzdát se možnosti rozhodovat o svém osudu má ale negativní dopad pro celou společnost a mnohdy to v poutech nesvobody může uvěznit i následující generace. Existence svobodné společnosti je podmíněna ochotou aktivně ovlivňovat svět kolem nás – jak u voleb, tak i v každodenním životě. Jaký význam má ale svobodná volba pro ty, kteří nemají pocit kontroly nad svým životem nebo musí překonávat strukturální překážky, jen aby se ocitli na stejné startovní čáře s ostatními? Jsme jako společnost i jedinci schopni respektovat volbu druhých a zároveň přijmout fakt, že každá naše volba je determinována individuální osobní zkušeností a ovlivněna kontextem, ve kterém jsme se narodili nebo ve kterém žijeme?

Svobodná volba není samozřejmost, a proto se toto téma stalo hlavní linkou letošního ročníku Korzo Národní 2021.

*Přátelil se
a kým chci*

nebo politickou demonstraci Baltský řetěz. Tato a další témata nabízí Audiokalendarium v pěti až deseti minutách plných historických faktů a souvislostí, dobových záznamů a humoru. Všechny díly budou k poslechu na všech podcastových platformách.

Z naší zkušenosti víme, že pokud chceme dosáhnout dlouhodobé společenské změny a pozitivně ovlivnit vnímání samotného svátku a témat svobody v celé české společnosti, je důležitá především kontinuita. I přes přesun většiny aktivit do online prostředí se

nám v nelehké situaci roku 2020 podařilo důstojně oslavit tento významný den a přilákat více jak 170 000 návštěvníků na online program Korzo Národní a uspořádat program na 48 školách v rámci Sametu na školách.

TÉMA LETOŠNÍHO ROČNÍKU KORZO NÁRODNÍ: SVOBODA VOLBY?

Před třiceti dvěma lety jsme po pádu železné opony získali to, po čem mnozí na východ od ní toužili nebo touží dodnes: možnost svobodné volby. Spolu s ní přišla ale také zodpovědnost za naše rozhodnutí a jejich dopady.

Svoboda volby

Osmého a devátého června 1990. První svobodné volby od roku 1946. Volit tehdy přišlo 96 % voličů a 83 % z nich odmítlo komunisty. Výsledky voleb dopadly následovně: Občanské fórum: 53 %, Komunistická strana Československa skončila překvapivě druhá se 13 %. „Občanské fórum vyhrálo proto, že vsadilo na jednu velice těžkou, velice obtížnou kartu, na úctu k voliči, k jeho moudrosti,“ reagoval tehdy na výsledek voleb v té době kandidát OF Miloš Zeman. Jeho citát v kontextu současných událostí vzbuzuje mnohé otázky. Některé jsme položili zaměstnancům Trigemy.

Anketní otázky:

- 1. Co pro tebe znamená „svoboda volby“?
- 2. Máme dnes takovou svobodu, po jaké jsme toužili v listopadu 1989?
- 3. Existuje podle tebe něco, co naši svobodu ohrožuje?
- 4. Karel Kryl, nebo Karel Gott?
- 5. Pamatuješ si, jak jsi prožíval 17. listopad 1989?

„Cílem je se cítit svobodně a rozhodovat se na základě našeho rozumu a citu. Pak mi nedělá problém si nést za svá rozhodnutí i zodpovědnost.“

— Rudolf Kraina

Rudolf Kraina
jednatel Trigema Facility

- 1. Asi jako pro každého z nás dává určitou možnost si vybrat to, co nám nejvíce vyhovuje. Cílem je se cítit svobodně a rozhodovat se na základě našeho rozumu a citu. Pak mi nedělá problém si nést za svá rozhodnutí i zodpovědnost.
- 2. Popravdě jsem v době revoluce neměl žádné ambice, a touhy 7letého chlapce byly v jiné rovině než v té listopadové. Ale musím říct, že svobodu máme takovou, jakou si sami zasloužíme. Já osobně se mám určitě lépe, než se měli moji rodiče. A teď se snažím, aby se tak cítila i má rodina.
- 3. Nezodpovědné chování lidí. Mnoho mladých si dnes neváží základních věcí, chybí jim sebe-reflexe, mají všeho dostatek a cítí se neohroženě. Otázka pak zní, zda je to správně nebo to společnosti jednou zlomí vaz. A pevně doufám, že jednou budeme mít všichni dostatek prostředků na to, abychom si mohli plnit jednoduché sny a cítit se svobodně.
- 4. Teď, nebo kdysi? Mé dětství doprovází desky a písně Karla Gotta. Už díky velké fanouškovské základně v mé rodině. Nápoj lásky č. 10 byla nejhranější píseň v obývacím pokoji. Nikdy jsem do libivých melodii nedával příznak politiky, proto mě Karel Kryl svou tvorbou úplně neoslovil.
- 5. Pouze jednu vzpomínku a velmi silnou, kdy nám další den do třídy přišla soudružka učitelka a řekla: „Pro vás děti jsem už jen učitelka...“

Jitka Weissová
právníčka

- 1. Výhodu. Je to možnost volby podle mého uvážení.
- 2. Myslím, že v té době většina lidí nevěděla, co přesně si má představit pod pojmem „svoboda“. Nehledě na to, že tehdejší situace (celosvětová, evropská) byla jiná, než je dnešní, takže si myslím, že i představa o tehdejší svobodě byla jiná než o dnešní svobodě.
- 3. Určitě.
- 4. Karel Gott, „vyrostla jsem na něm“ a v písničkách upřednostňuji více melodii než text.

Kateřina Kudlíková
prodejce developerských projektů

- 1. Svobodu rozhodování a zároveň nést zodpovědnost za svůj život.
- 2. V listopadu 1989 jsme si takovou svobodu, co teď máme, neuměli ani představit.
- 3. Paradoxně je to právě ta svoboda, která se může zvrtnout. Například problém imigrantů. Pokud budeme tak moc benevolentní, otevřeme brány všem, staneme se utiskovanou minoritou bez svobody.
- 4. Jaromír Nohavica.

„Pro lidi, kteří z toho měli rozum a tahali tehdy za ten správný konec provazu, to muselo být neuvěřitelně emotivní období!“

— Michal Netolický

Michal Netolický
marketingový ředitel

1. Čerstvá vzpomínka: Vztít volební lístky, vybrat si své zástupce dle svých preferencí s vědomím, že mě nikdo nebude perzekvovat za odlišný názor. Navíc snad budou mít tito zástupci snahu naplnit slíbený program, proč jsem si je vybral...
2. Máme takovou svobodu, jakou si sami jako společnost zasloužíme. Pohledem očima našich rodičů a také dle výsledků voleb soudím, že nikoliv. Jenže málokdo tušil, co ta SVOBODA vlastně znamená. Vždyť v nesvobodě žily ještě další dvě generace před nimi.
3. Bohužel my samotní. A pokud bych měl být trochu konkrétnější, pak jsou to oportunisté v našich řadách, kteří se snaží využít všeobecné neznalosti ve svůj mocenský nebo jiný prospěch. A ta všeobecná neznalost a nezáměr o okolní svět je právě to nejhorší, co si jako společnost způsobujeme. Možná taky naše chronická společenská zapomětlivost.
4. Karel Kryl, nebo Karel Gott?
Karel Kryl.
5. Nedokážu popsat přesně jeden den, ale celé to období mám, nevím proč, poměrně barevně před očima: Končící osmdesátky; pletené kohouty na hlavách dospěláků; všichni oděni do podomácku ušitých šustákových parkerů; špinavé, mohutné, neforemné sněhule. Rodiče si nás se sestrou tehdy „půjčovali“ a otec nám pravidelně připínal do klopky divnou vlaječku. Pak si kvůli tomu vyměňovali názory. Taký si pamatuju velké skupiny lidí, které jsem sledoval z nadhledu, seděl jsem tehdy tátovi za krkem. Dále všichni zapalovali svíčky, ukazovaly se Vítkorky a davy na velkých prostranstvích zpívaly pro mě tehdy neznámé písně... Pro lidi, kteří z toho měli rozum a tahali tehdy za ten správný konec provazu, to muselo být neuvěřitelně emotivní období!

Jaroslav Krejčí
výkonný ředitel areálu Moninec

1. Možnost volby chápu tak, že pokud s něčím bytostně nesouhlasím, tak si můžu zvolit jinou alternativu. Můžu si zkrátka vybrat.
2. Absolutně. Všechno, kvůli čemu jsem v té době zvažoval emigraci, se změnilo. To, že občas s něčím nesouhlasím, to je normální, ale v principu máme skutečnou svobodu.
3. Děsím se nástupu extremismu a populismu. Vnímám to jako zlo. Hranice mezi předvolebními sliby a tématy a mezi reálným praktikovaným extremismem je totiž, jak nám ukazuje například německá historie, velmi křehká.
4. Jestliže to má být od začátečního písmena „K“, tak říkám Kiss. V minulosti jsem poslouchal víc Karla Kryla, ale čím jsem starší, tím víc vidím, jak dobře měl Karel Gott zvládnuté své řemeslo.
5. V té době jsem byl v prvním ročníku na VŠ. Šli jsme na Albertov a prošli jsme až na Národní třídu. Šlo nás asi deset, ale zůstali jsme nakonec jen dva. Přišli jsme až do těsné blízkosti „štítů“, kde to začalo být nepříjemné. Mou kamarádku přimáčkli na zábradlí, a tak tak jsme ji vytáhli, aby ji dav neumačkal. Když jsme se poté později pokusili utéct Mikulandskou ulicí, byli jsme stejně jako ostatní zmláceni příslušníky SNB. Musím říct, že i po těch letech, je to pro mě pořád silný zážitek.

Veronika Suralová
statutární ředitelka Czech Photo a Czech Photo Centre

1. Možnost volby je základní podmínkou pocitu svobody. Takto to chápu hlavně ve významu – svobodné volby. Možnost volby v osobním životě je skvělá, i když často přináší obrovská dilemata a stres, zda rozhodnutí, které právě děláme, je to správné.
2. Myslím, že jí máme daleko víc, než jsme si tehdy dokázali představit. Ale obávám se, že moje původní vzletné představy o svobodě, pravdě a lásce se překlopily v realitu egoismu a šíleně roztočené spirály konzumu.
3. Nedostatek zodpovědnosti.
4. Kdysi jsem z hlavy nemohla vyhnat verše: *Z rozmlácenýho kostela v krabici s kusem mýdla přinesl jsem si anděla, polámali mu křídla... Takže Kryl.*
5. Jako studentka stavební fakulty ČVUT, půl roku manželka Marcela, jsem 17. listopadu seděla v bytě v Karlíně, kde jsme bydleli u mojí babičky, a něco rýsovala u starého masivního stolu. Večer na něm neustále zvonil telefon... že to nebyl mobil, je asi jasné. Spolužák 1: „V centru jsou nepokoje. Zabili jednoho studenta! Zítra na protest nejdeme do školy!“ Mamka: „Co se to v Praze děje? Hlavně se do něčeho nezamotej nebo tě vyhodí ze školy!“ Spolužák 2: „Zítra všichni sraz před školou. Vezmi s sebou svíčky!“ Spolužák 3: „Asi nikoho nezabili, ale je hodně zraněných. Zítra od školy vyrazíme na Národní.“ Pak Marcel přišel z práce (už tehdy tam býval do večera). Další dny jsme ruku v ruce chodili s davem ulicemi. Zpočátku jsme Národní třídou utíkali před policejním kordonom, který uzavíral Most legií. Poté se vše dalo do pohybu a za pár dní jsme v euforii společně s třicetivteřákem lidmi zvonili klíči na Letné a zpívali s Hutkou: Velká je zem, šplouchá na ní voda. Co je však největší? Ta lidská svoboda...

„Svoboda není nikdy dál od zániku než jednu generaci.“

— Ronald Reagan

Radek Podorský
architekt Black n' Arch

1. Že nikdy nevím, co si mám vybrat... Zároveň volby jsou i skvělý důvod pro cestování s možností seznámení se na české ambasádě v zahraničí. Doporučuji třeba generální konzulát v Chicagu, kde je silné české zastoupení s tradicí čekání na výsledky v pubu Elephant & Castle.
2. Já myslím, že ano. Nikdy není nic úplně dokonalé, ale taková míra svobody, jako je dnes, u nás nikdy nebyla.
3. Slovy Ronalda Reagana: „Svoboda není nikdy dál od zániku než jednu generaci.“ Z toho vyplývá, že svoboda je neustále ohrožena, proto každý z nás musí o svobodu pečovat, třeba účastí u voleb nebo studiem historie, abychom závčas dokázali poznat, odkud ohrožení svobody přichází.
4. Marián Varga.

„Epidemie je snem mocných, protože umožňuje kontrolovat populaci. Je největším nepřítelem svobody.“

— Jacqueline Palágyiová

Jacqueline Palágyiová
mzdová účetní

1. Každý z nás má možnost volby, ale většina tuto možnost nevyužívá, anebo jen omezeně. Naše životní volby jsou, jako všechny ostatní, založené na naději, vědění, vzdělání a do určité míry i na životních zkušenostech, a přícházení spolu s kompromisy, riskem a odměnou. A když nás osud zatlačí do kouta, tak čeká, jak se k jeho nástrahám postavíme, čeká, co si zvolíme, jestli se necháme dál tlačit, nebo se mu postavíme a budeme mu čelit? Možnost volby je možností zvolit si naplněnější život, život pod naší kontrolou.
2. Sama jsem byla přímou účastnicí demonstrací a poslouchala o příchodu svobody... Nebylo vůbec vzácné, že doma se mluvilo jinak než ve škole, v práci a vysílání Svobodné Evropy a také Hlasu Ameriky se stala jediným pojítkem se svobodným světem. Za přistižení u poslechu hrozily několikaleté tresty, a přesto se ve starém režimu říkalo, že Svobodnou Evropu poslouchají všichni. Po listopadová svoboda je postavená na volnosti v oblasti ekonomické aktivity v rámci tržního hospodářství a v oblasti soukromého vlastnictví. Nikdo nám nebrání cestovat, podnikat, koupit si byt, vyjadřovat své názory či víru a podobně....To jsou výdobytky revoluce, které tato generace vnímá jako kladný příspěvek svých rodičů a prarodičů...
3. Například politické a sociální praktiky založené na dluzech a zadlužení, které zažívají rozkvět. A nově také epidemie. Neustále vyvolávat strach ve společnosti je nejlepší způsob, jak ji bezproblémově ovládat a hlavně dlouhodobě řídit. Svoboda se týká všech, ale epidemie též, a v rukou těch, kdo chtějí omezit autonomii lidí, je ideálním nástrojem. Epidemie je snem mocných, protože umožňuje kontrolovat populaci. Je největším nepřítelem svobody, neboť je vždy epidemií vychýlení z běžných pravidel, hygienických a i sociálních. Bude mít lidstvo sílu se tomu konečně postavit?
4. V době komunismu, když nešlo nic dělat proti tomuto režimu, tak jsme si písničky Kryla tajně přepisovali a hráli v partě na kytarách, anebo poslouchali na Svobodné Evropě. Dávaly nám tehdy naději. Právě písně Karla Kryla, které zaznívaly z rozhlasových přijímačů po ukončení rušení, byly signálem, že přicházejí velké změny. Slyšet z rozhlasu písně zakázaných autorů bylo osvěžující a hlavně povzbudivé. I Karel Gott měl písně, které zcenzurovali například hned po pražském jaru, a tlačili i na něj, aby se srovnal do latě. Ale on elegantně dokázal spolupracovat jak s minulým režimem, tak v době, která přišla potom. Gott měl písně s optimistickými melodiemi, v tom byla jeho síla. Gott byl prostě fajn, takže Gott... a když spolu oba Karlové vystoupili 4. 12. 1989 na Václavském náměstí a zazpívali československou hymnu, byl jeden z nejikoničtějších momentů sametové revoluce.

Iva Kajzrová
nákupčí

1. Svoboda volby pro mě znamená svoboda, když mohu říct svůj vlastní názor a nikdo mě za něj nebude soudit.
2. Těžko říct, zda si někdo jiný přál větší svobodu, než kterou máme dnes, ale prakticky dnes máme svobodu slova, volnost pohybu a nebo také nedotknutelnost majetku, proto si myslím, že máme takovou svobodu, po které jsme toužili v listopadu roku 1989.
3. Samozřejmě že ano. Na každém rohu něco ohrožuje naši svobodu.
4. Karel Kryl.

„Možnost svobodně se rozhodnout, jak naložit se svým životem a kterou cestou se dát je jedna z nejdůležitějších věcí v životě.“

— Jiří Jirásko

Jiří Jirásko
asistent marketingu

1. Možnost volby je jedna z nejdůležitějších věcí v životě. Je to možnost svobodně se rozhodnout, jak naložit se svým životem a kterou cestou se dát. Ne vždy je to rozhodnutí správné a na zvolené cestě může být spousta překážek, ale vždycky je to lepší než být vlečen davem cestou, kterou někdo vytyčil. Po listopadu 1989 jsem měl poprvé možnost svobodně si vybrat z několika stran a podle jejich programu je volit. Kdo nezažil období před rokem 1989, těžko pochopí, že jsme povinně museli k volbám, kde jsme dostali volební list jedné strany a ten jsme pod přísným dohledem museli vhodit do urny.
2. Podle mého názoru máme a měli bychom si toho vážit. Pro mnoho lidí je ale pohodlnější, když jim cestu nalajnuje někdo jiný. Potom je možnost na něj nadávat a svalovat vinu. Někteří lidé k demokracii stále ještě nedospěli.
3. Podle mě naši svobodu ohrožuje pohodlnost přemýšlet, nevzdělanost, falešná nostalgie, populismus a nepochopitelná snaha některých politiků nasměrovat naši zem k východním despociím. Dále pak dezinformační weby, zejména ruské, které se nás snaží vrátit do své sféry vlivu.
4. Pro mě osobně oba i ani jeden. První byl vyhnán, má úžasné a nadčasové texty, ale po návratu do vlasti zůstal příliš nalevo. Druhý si přičichl k režimu, ale svým úžasným zpěvem bavil národ. Mám rád jiný hudební žánr.
5. Měli jsme nově satelitní anténu a na Sky News jsme sledovali s manželkou a kamarády, že se v centru Prahy koná demonstrace studentů. Druhý den jsem odlétal do Bombaje, kde jsem se teprve z televize postupně dozvěděl, co se stalo. Měl jsem o rodinu velký strach, protože jsem si vzpomněl na rok 1968, kdy se můj otec nemohl vrátit ze služební cesty z Maroka a moje máma zůstala se dvěma dětmi skoro tři měsíce sama. Až později po návratu jsem zažil tu euforii ze svobody a návratu mezi demokratické země.

Jan Krampla
vedoucí oddělení interního auditu

1. Nezávislý způsob rozhodování, možnost svobodného projevu a související odpovědnost.
2. Demokratické principy v zásadě platí dnes stejně tak jako od listopadu 1989. Díky pandemií si někteří, a doufám, že většina připomněla či uvědomila, jaký dopad na člověka a na společnost má „nesvoboda“.
3. Neznalost, ztráta paměti, strach, extremismus a populismus.
4. Karel Kryl.

„Ruku v ruce je s tím však spojena zodpovědnost a uvědomění, že pokud volím, vyjadřuji názor a pak nejsem překvapený. Volba je svoboda ducha a myslí, nezávislosti.“

— Radim Šponar

Radim Šponar

výkonný ředitel Trigema Building

1. Možnost rozhodovat o tom, co se může / má „stát“, co si přeji, čemu věřím na základě historických faktů, své životní zkušenosti. Ruku v ruce je s tím však spojena zodpovědnost a uvědomění, že pokud volím, vyjadřuji názor a pak nejsem překvapený. Volba je svoboda ducha a myslí, nezávislosti.
2. V roce 1989 jsem byl, myslím, v 5. třídě základní školy. Nebyl jsem ale pionýr, protože jsem nechodil do jisker (což ve škole těžce nesli a vyžadovali vysvětlení od rodičů... dodnes mám schovaný Důvěrníček, kde je požadavek na vysvětlení zapsán), takže jsem změnu zaznamenal v zásadě, až když učitelka ruštiny najednou začala učit „angličtinu“. Pak byly najednou všichni šťastní a všechno začalo být barevné. Já si této svobody velmi vážím a vlastně to ani neznám osobně jinak, ale z vyprávění svých předků vím, že za minulého režimu nebyla jednoduchá doba. Škoda, že dnešní generace není výrazněji vzdělávána doma či ve škole o tom, co a jak bylo, a bere vše jako samozřejmost.
3. Globálně ne, komunisti jsou už doufám nadobro mimo hru, ale hrozbou může být například i bagatelizování samotného pojmu svoboda, neuznávání hodnot života, netolerance, ale hlavně hloupost a neuvědomování si faktů z naší historie i současnosti.
4. Oba fenomény znám a v různých etapách svého života je poslouchal buď já sám (Karel Kryl) nebo moji příbuzní. Karel Kryl měl asi větší zásah do mého přemýšlení a připodobnění si některých věcí. Karel Kryl tedy.

Václav Oudrál

Cost manager

1. Možnost volby je určitě dobrá věc, netvrdím však, že pokaždé pro všechny situace vhodná. Někdy bych tu možnost radši neměl...
2. To určitě nemáme. V listopadu 1989 jsme si svobodu asi pod vlivem jejího abstáku a probíhajících událostí trochu zidealizovali a představovali úplně jinak. Tím neříkám, že dnešní svoboda je horší nebo lepší. Co vím ale určitě, dnešní svobodu je potřeba se stále učit a s ostražitostí opečovávat.
3. Existuje stále, hlavně v ČR, i když se to posledními volbami hodně vylepšilo, mám na mysli ty tři subjekty, dva pod čarou a jeden se šátkem na hlavě. Co je horší a naši svobodu to ohrožuje, tak to jsou některé výmysly/nesmysly pocházející z Evropské unie. To je někdy fakt peklo a myslím, že je potřeba se jim aktivně bránit.
4. Mám rád oba, pravda, Karla Gotta spíše až po smrti, více můžu asi Karla Kryla. U obou mám tak pět písní hodně oblíbených. Ale co je důležité: Víím, kde jsou oba pohřbeni, což o moc umělcích říct nemůžu, a dokonce jsem u jejich hrobů byl. Když pominu Vyšehrad, tak takové pocty se dalším velikanům nedostalo.

Daniela Čadková

vedoucí personálního oddělení

1. Možnost rozhodnout se vždy tak, jak chci já, a ne tak, jak musím. Ne vždy jsem v tomto ohledu úspěšná.
2. Nemáme, protože skoro dvě generace občanů nemají zkušenost s komunismem, snadno se proto zbavují svobod, které považují za samozřejmost, a mnozí z těch, kteří zkušenost mají, na ni už zapomněli.
3. Je to nedostatek kritického myšlení, které dovoluje snadnou manipulaci. Zmanipulovaný člověk si pak ani nevšimne, že o práva a svobodu vlastně přišel.
4. Ve vsi účtē k oběma ani jeden.

Martin Škrabal

advokát

„Možnost volby“ znamená vlastně především dřinu s nejistým výsledkem...”

— Martin Škrabal

1. Rozlišoval bych mezi možností výběru a možností volby. Výběr probíhá na základě dílčích, aktuálních, nepromyšlených a často podvědomých impulsů, naproti tomu volba implikuje uvědomění si jejich důsledků (nebo alespoň pokus o takové uvědomění). Pouze do té míry, do jaké dokážu alespoň odhadnout, jaké budou důsledky mé volby, k čemu má volba povede, si mohu zvolit (svobodně). Naopak pokud o důsledcích nepřemýšlím nebo je nedokážu posoudit, pouze si neinformovaně vybírám. V tomto směru je volba pochopitelně mnohem náročnější, vyžaduje čas a mentální úsilí, přitom ale ani vynaložení nezměrného času a úsilí nutně vždy negarantuje lepší výsledek než impulzivní výběr. Není totiž v našich subjektivních schopnostech dohlédnout všechny důsledky dané konkrétní volby. Náhodným výběrem tak lze občas dosáhnout lepšího výsledku než důkladně promyšlenou volbou. Pochopitelně jsou pro každého naprosto zásadní znalosti a zkušenosti, neboť jen ty člověku umožňují posoudit potenciální dopady nynější volby do budoucna. Z tohoto pohledu se pak nabízí třeba otázka, zda jsou nynější údajně demokratické volby skutečně volbou či spíše jen plytkým výběrem. Akcent se totiž klade spíše na demokratičnost v tom smyslu, že se voleb může účastnit prakticky každý, otázka kvality volby, tedy důkladné zvážení toho, čeho volbou vůbec chceme dosáhnout a zda k tomu nabízené postupy skutečně vedou, však zpravidla absentuje. Takže odpověď na otázku – „možnost volby“ znamená vlastně především dřinu s nejistým výsledkem...
2. Rozhodně ne, akorát ji omezují úplně jiné věci než tehdy, zpravidla mnohem nenápadnější a nenásilnější, ale o to sofistikovanější. Smutné je, že většinou si tu svobodu omezujeme (zpravidla, byť ne vždy, nevědomky) sami nebo s takovým omezením často dáváme souhlas. Dá se říct, že v některých ohledech jsme naopak byli svobodnější před listopadem 1989.
3. Primárně my sami, ostatní jen do té míry, jak jim to dovolíme.
4. Nebudu soudit jejich politickou angažovanost a postoje, to si snad pánové vyříkali sami se svým svědomím. Karel Kryl byl skvělý básník, který možná neuměl moc zpívat, Karel Gott byl „jenom“ skvělý interpret. Jelikož jednak nemám hudební sluch a jednak má za mě obsah jednoznačně přednost před formou, tak rozhodně Karel Kryl.
5. Bylo mi 12 a v tom věku mě rozhodně zajímaly jiné věci než politika. Takže z té doby si spíše pamatuji jen to nečekané období neoficiálního volna ve škole, kdy všichni dospělí řešili všechno možné, jen ne výuku nebo dohled nad pubertáky, a potom tu hříšnou příchut' rebelantství, kdy jsme mohli všude pobíhat a pokřikovat odposlouchaná hesla, za která by dřív naše táty možná ještě poslali do dolů...

MARCEL SOURAL

Svoboda je pro mě možnost dělat to, co je správné

Před sedmadvaceti lety založil se dvěma kamarády malou stavební firmu. Dnes patří podle prestižního žebříčku časopisu Forbes ke stovce nejbohatších Čechů. Je vizionářem, plným velkých vizí, které plní ve skutečnost. Velké vize a sny by do dalších let přál i naší zemi. A k tomu návrat zdravého rozumu. „Přál bych si, aby naše země dostala rozum, abychom se vrátili k tržní ekonomice a abychom všichni pochopili, že přidaná hodnota vzniká prací, ne dotacemi a regulacemi nebo přerozdělováním. To bych si hodně přál,“ říká Marcel Soral.

Má první otázka souvisí s letošním tématem Korza Národní. Co pro vás znamená slovo svoboda?

První, co mi vytanulo na mysli, je zodpovědnost. Svoboda je někdy vnímána tak, že si člověk může dělat, co chce, ale tak tomu není. Kde končí moje svoboda, tam začíná svoboda druhého člověka. Svoboda je pro mě hlavně respekt, zodpovědnost k zákonům a pravidlům.

A co se vám vybaví ve spojení svobodná volba?

Každý z nás je zodpovědný především sám za sebe. Nikdy nemůžete učinit někoho jiného zodpovědného za vaše činy. Svobodná volba vychází z každého z nás. A jelikož žijeme v demokracii, máme instrumenty, jak volit svoji reprezentaci. Je skvělé, že jsme je v posledních volbách dokázali využít. To je super. Svobodná volba je možnost změny a možnost posunu dopředu, k něčemu lepšímu.

Kdy se sám cítíte nejvíce svobodný?

Nejvíce svobodný se cítím ve chvílích, kdy můžu dělat to, co mě baví a naplňuje. Svobodný se cítím ve chvílích, kdy mohu dělat věci, které vnitřně cítím jako správné.

Jaké věci to jsou?

Jako stavaře mě baví, když něco vymyslíme a následně jsme schopni to zrealizovat.

A když se rovnou přesuneme do doby sametové revoluce, kolik vám tou dobou bylo a čemu jste se věnoval?

Bylo mi 24 let, byl jsem čerstvý absolvent stavební fakulty a v září 1989 jsem se vracel z jednoleté vojenské služby, která byla tehdy povinná. Původně jsem měl nastoupit do práce v Šumperku, odkud pocházím, ale během měsíce jsem se rozhodl odejít do Prahy. A zrovna se to potkalo se sametovou revolucí.

Napadá mě jedno krédo, kterým se rád řídím: „Nikdy se nevzdávat.“

— Marcel Soural

A jak se vám tehdy žilo? Jak na minulý režim vzpomínáte?

Tehdy byl život diametrálně odlišný a vzpomínky na tu dobu by vydaly na několik takových rozhovorů. Když ale shrnu to nejpodstatnější – žili jsme v totalitním režimu, v době, kdy jsme nemohli bez obav říkat své názory, a zejména jsme žili v nesvobodě. To jsou mé vzpomínky na minulý režim.

Jak vzpomínáte přímo na den revoluce? Jak jste ho prožíval?

Tehdy nebyly mobily, takže bylo těžké se cokoliv dozvědět. Informace jsme získávali přes tehdejší telefony, takové ty, na kterých se číslo ručně vytáčelo. Nebylo snadné se rychle dostat k informacím, ale jakmile jsem se k nim dostal,

začali jsme s mou ženou chodit na demonstrace na Václavské náměstí. Prožívali jsme tehdejší atmosféru velmi silně, stejně jako následnou euforii z přicházející a neodvratné změny.

Slavíte výročí revoluce nebo jak prožíváte tento státní svátek?

Každý rok chodím na Národní třídu, na Korzo Národní, které se mi moc líbí. Vzpomenout si na sametovou revoluci je pro mě osobně velmi důležité a hezké.

Plánujete dorazit i letos?

Samozřejmě.

To jsme moc rádi a děkujeme. Kam se podle vás společnost od revoluce posunula? Naplnilo to vaše očekávání, když si porovnáte sebe jako mladého kluka, pravděpodobně plného ideálů, a to, co teď vidíte?

Ono se to dá rozdělit na dekády. Devadesátá léta byla hodně divoká. Privatizace a majetková přeměna ve společnosti byly nečekané, nové a pro mě jako mladého kluka zvláštní. S údivem jsem pozoroval, že zatímco já i mí přátelé jsme si museli (a chtěli) všechno vydřít a odpracovat, někteří lidé to dělají o dost jinak. Neodsuzuji to a nehodnotím, prostě tak to bylo.

Následná dekáda značila zvláštní proměnu, která vyhržela v současnou dekádu. V ní je z mého pohledu patrný silný nástup populismu. U moci jsou lidé, kteří často nepřemýšlí nad časově, nemají věci promyšlené dlouhodobě. Chybí tady jakákoliv vize, líder či osobnosti, které by byly schopny se postavit za svobodu a pravdu. To se ale netýká jenom České republiky. Když se podíváte do Evropy a vlastně celého světa, populismus panuje, v nějaké podobě, téměř všude. A já doufám, že to jako lidstvo nějak ubrdíme, jinak to skončí špatně, jak se světem, tak s námi. Ale cítím naději. Výsledky našich posledních voleb mě totiž uklidnily a ujistily, že to s námi ještě není tak špatné.

Firmu Trigema jste založil v roce 1994. Co právě pro vás znamenala možnost svobodného podnikání? Jak by vypadal váš život bez ní?

Myslím, že bych pracoval jako referent v Severomoravských vodovodech a kanalizacích. Tam jsem totiž původně nastoupil po vojně, protože jsem absolvoval na stavební fakultě v oboru vodní stavby a hospodářství. Následně jsem si ale udělal rozdílové zkoušky na pozemní stavby, abych si mohl založit stavební firmu a získat na to autorizaci. Vlastně si moc nedovedu představit, kde by skončila moje dráha. Já jsem totiž strašně vnitřně neklidný, když nemůžu dělat to, co bych chtěl. Navíc potřebuju být pořád aktivní a nedokážu nikde sedět a dělat rutinní věci pořád dokola. Takže odpověď na otázku, jak by vypadal můj život bez možnosti svobodně podnikat, zní: Nevím, vůbec jsem o tom nepřemýšlel. A možná je to dobře.

Heslo vaší firmy je: „Vzešli jsme z nezávislosti, zůstáváme nezávislí.“ Jak byste ho popsal člověku z venku, proč je právě „nezávislost“ zakořeněná v tomto hesle? Nezávislost přímo souvisí se zodpovědností. Chci být nezávislý, chci být svobodný a musím být zodpovědný. Musím vědět, jaké mám kompetence, o čem můžu rozhodovat. A když rozhodnu, tak musím za své rozhodnutí nést zodpovědnost. Tak to v Trigemě chápeme všichni. Nezávislost není možnost dělat, co chci, kdy chci nebo jak chci. Nezávislost je určitý kompetenční rámec, ve kterém se pohybuji. Je to moje hřiště, kde všichni očekávají moji zodpovědnost, kterou za své činy přijmu. K nezávislosti patří i chyby, to, že se třeba rozhodnu špatně. Když se to stane, je projevem nezávislosti snaha chybné rozhodnutí změnit. To ale bohužel v dnešní společnosti moc nefunguje. Dnes jsme spíše svědky toho, že když někdo rozhodne špatně, tak další měsíce nebo roky říká, že tomu tak není a že to bylo správné rozhodnutí. To pro mě není projev nezávislosti, ale utvrzování ve lži.

Co byste si pro svoji firmu přál do dalších let? Máme 32 let od sametové revoluce, kde vidíte Trigemu za další tři dekády?

Moje vize a vize celé skupiny jsou dlouhodobé. Před nějakými deseti lety, když jsme vyhodnocovali uplynulý rok, jsem vtipkoval, že do dalších x let založíme společnost Trigema Moon a začneme stavět byty na Měsíci. Takže moje odpověď zní: Za 32 let dost možná budeme stavět bytové domy na Měsíci.

Co byste si přál pro svobodu v naší zemi do dalších let?

Přál bych si, aby naše země dostala rozum. Aby nám vládli lidé, kteří mají zdravý a selský rozum. Přál bych si, abychom se vrátili k tržní ekonomice a abychom všichni pochopili, že přidaná hodnota vzniká prací, ne dotacemi a regulacemi nebo přerozdělováním. To bych si hodně přál.

1989 Svatební den Veroniky a Marcela Souralových

Ještě se vás, jako developera, musím zptat na jednu věc, která se týká samotné Národní ulice – jedné z hlavních pražských tepen a nejvýznamnějších ulic. Jak se na ni díváte jako developer, nachází se zde například budova DRN, která dle mnohých v sobě kombinuje starou a novou architekturu. Jaký je váš přístup?

My bychom si moc přáli, aby Praha trochu povolila vstup do centra, aby tu mohlo vzniknout víc staveb, jako je například DRN. Architektura je svědkem dané doby a my v té době žijeme. Bylo by proto skvělé, kdyby nám

město umožnilo podat svědectví o naší době i dalším generacím a umožnilo nám stavět současné stavby, které jsou často ojedinělé, originální, funkční a krásné, i v centru.

Za nás je to z otázek všechno. Chtěl byste vašim zaměstnancům, čtenářům nebo lidem z Korza Národní něco říct?

Napadá mě jedno krédo, kterým se rád řídím: „Nikdy se nevzdávat“.

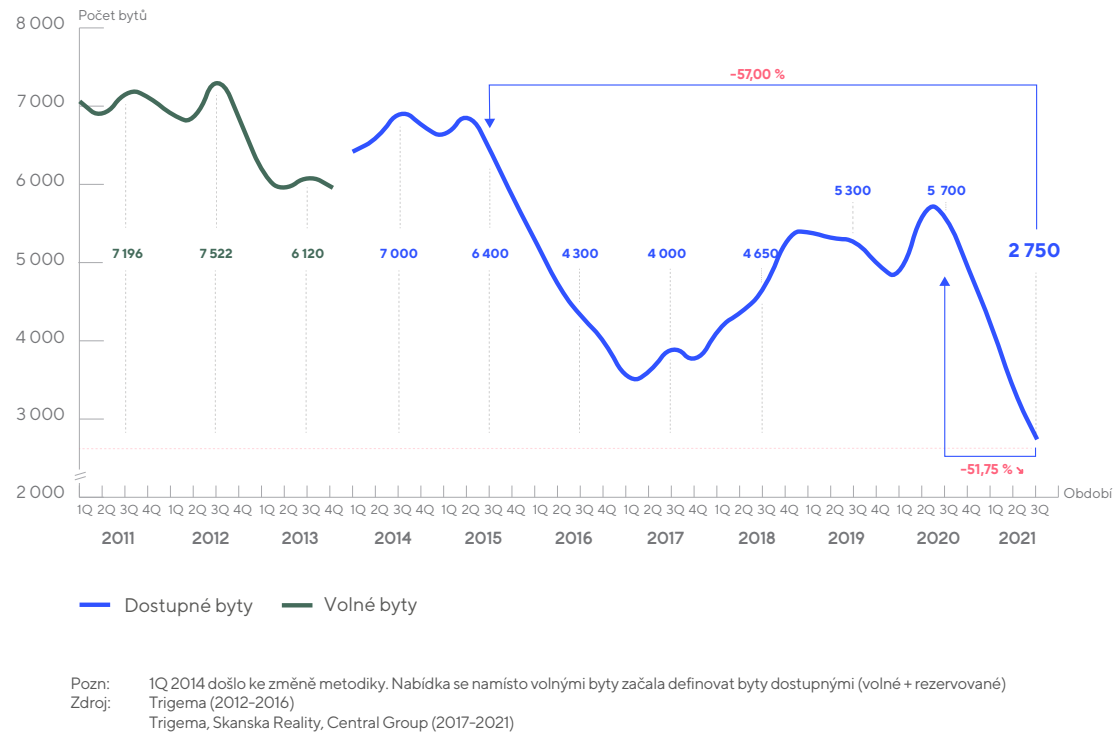
TŘETÍ KVARTÁL

Byty nad zlato

Tak by se dal třemi slovy popsat současný stav na tuzemském rezidenčním trhu. Hlad po nových bytech dosáhl totiž svého maxima a na trhu jich je historicky nejméně. Poprvé za 10 let pak v Praze klesla nabídka nových bytů pod tři tisíce. I přesto, nebo právě proto, čeká český trh zřejmě zásadní proměna.

V pražském Karlíně vzniká průkopnický projekt prémiového nájemního bydlení FRAGMENT.

Graf - Vývoj nabídky nových bytů v Praze 2011-2021

Prodeje bytů jsou rekordní. Jedna věta, spousta dat a taky dost otázek, které taková věta vzbuzuje. Ale nepředbihejme. Poptávka po novém bydlení je v Česku obrovská. Podle analýz společností Trigema, Skanska a Central Group jen v Praze za první tři čtvrtletí našlo své majitele 6 100 nových bytů, což je o 300 nových bytů více než za celý loňský rok, ve kterém se prodalo celkem 5 800 jednotek. Do konce roku můžeme tedy očekávat nový rekord trhu v oblasti prodeje, kdy by se mohlo prodat až 7 000 tisícebytových jednotek.

„Rekordně vysokou poptávku po novém bydlení akcelerovaly v prvních 9 měsících letošního roku zejména dostupné hypotéky a zároveň obava ze znehodnocení úspor inflací, a tedy snaha své finance smysluplně uložit,“ vysvětluje Marcel Soural, předseda představenstva investiční skupiny Trigema. A jeho slova potvrzují i data.

„Investice do nemovitostí patří stále k těm nejsmysluplnějším možnostem, kam uložit své úspory.“

Zájem o byty je enormní

Jen během prvního pololetí roku 2021 vzrostl v hlavním městě zájem o nové byty na dvojnásobek oproti stejnému období předchozího roku. Ve třetím čtvrtletí se pak poptávka navrátila na běžné výsledky dosahované v období do přelomu roku 2020 a 2021 a po předchozích rekordních měsících se vrátila na stejnou úroveň jako ve 3Q roku 2020. I přes výrazný, téměř 50% mezikvartální pokles, který byl způsoben

zejména vysokou srovnávací hladinou, se počet 1350 vykázaných prodaných bytů za třetí čtvrtletí řadí do horní poloviny výsledků za posledních 10 let.

Pokles můžeme krátkodobě odůvodnit neustálým růstem cen nových bytů, tenčícím se balíkem dostupných a nově zahajovaných bytů a od léta také všeobecně se zvyšujícími úrokovými sazbami, které s sebou logicky zvyšují také úroky hypotečních úvěrů.

Nebyly to ale jen úrokové sazby hypoték, co ve třetím čtvrtletí letošního roku rostlo. Zvyšovaly se i ceny. Růst nabídkových

Za razantním zdražováním stála kromě vysoké poptávky a komplikovaného povolování, které v sobě ukrývá zvyšující se režijní a finanční náklady, i aktuální nepříznivá situace na stavebním trhu: strmě rostoucí ceny stavebních materiálů, komplikovaná a zdražující se doprava a suroviny nebo nedostatek kvalifikované pracovní síly. Důvodem bylo zřejmě také očekávání dlouhodobých inflačních vlivů.

Celkově bylo ve třetím čtvrtletí na pražském trhu v nabídce celkem 2 750 nových bytů. Nejvíce nových bytů nabídla tradičně Praha 5 a Praha 4, pozice developersky nejrozvinutějších částí se ale během léta pozměnila

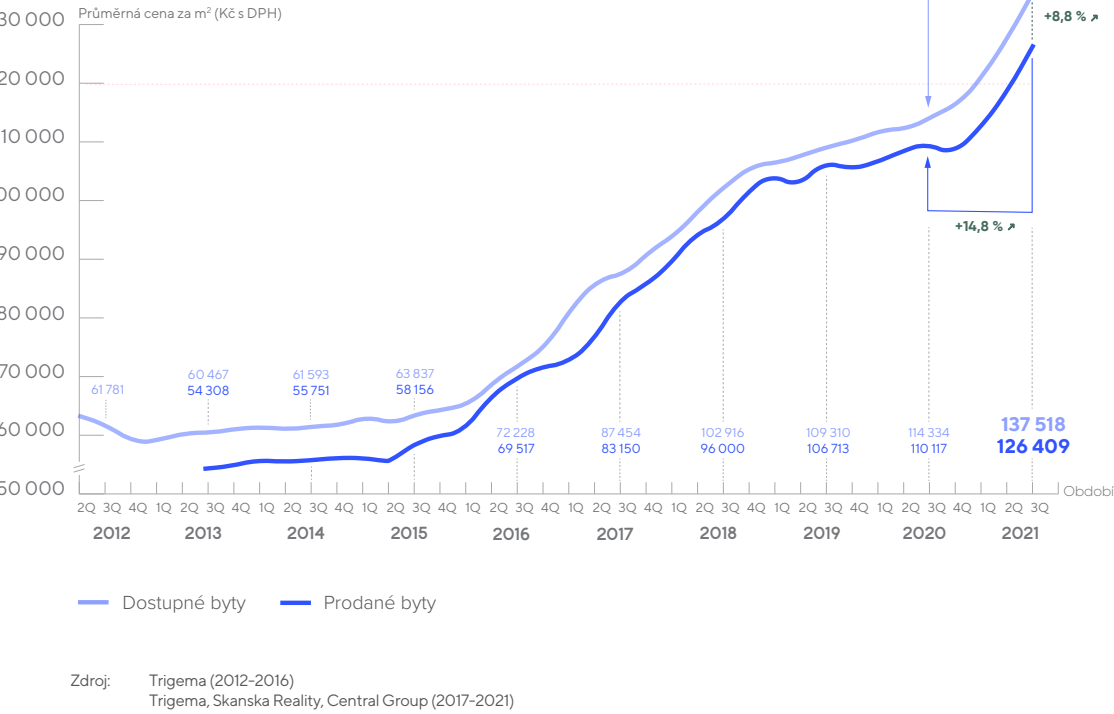
„Nájemní bydlení je v západoevropských zemích běžné a velmi oblíbené.“

cen u nových projektů ve 3Q roku 2021 (tedy u bytů, které byly uvedeny na trh právě ve 3Q 2021) navíc eskaloval nejvíce za sledované období. Mezikvartálně ceny vzrostly o více než 16 %, meziročně dokonce o téměř 35 %. Znamená to tedy, že nové byty uvedené na trh v létě roku 2021 byly v jednotkové ceně o třetinu dražší, než byty uváděné na trh v létě roku 2020. Tato akcelerace měla samozřejmě podstatný vliv na růst tržní ceny. Nové byty na trhu se tak prodávaly průměrně za 159 tisíc za metr čtvereční, byty, které už byly na trhu delší dobu, pak byly k máni průměrně za 137,5 tisíce korun za metr čtvereční.

a novým lídrem v počtu nabízených bytů se stala Praha 10. Naopak nejméně nových nabízených bytů bylo jako obvykle v centru města, tedy v Praze 1 a Praze 2. Nejvyšší cenu zaplatili zájemci o nový byt právě v Praze 2, kde cena šplhala ke 177 528 Kč/m², naopak nejlevnější byty nabídla Praha 9, a to za průměrnou cenu 127 657 Kč/m².

A o jaké byty byl největší zájem?
Stejně jako v předchozím období byl největší zájem o byty 2+kk, kterých se prodalo zhruba 580, což představuje více než 43 % prodaných bytů na pražském trhu. Násle-

Graf – Vývoj průměrné ceny za m² nových bytů v Praze 2013–2021

dovaly byty 3+kk, kterých se prodalo na 314, a garsoniéry s 297 prodanými byty. To nahrává teoriím, že mezi kupujícími převažují zejména investoři, kteří podle odhadů odborníků koupí 40 až 50 % všech volných bytů.

Zájem je i o starší byty
Kromě zásoby nových bytů se tenčí i nabídka bytů secondhandových. Ve třetím čtvrtletí jich bylo 3 994, což je mezikvartálně o 650 méně, nicméně je to podobné číslo jako vloni. Ve srovnání s rokem 2019 je nabídka secondhandů o 47 % nižší. Důvody můžeme hledat jednak ve všeobecně vysoké poptávce po nemovitostech, kterou podpořilo také zrušení 4% daně z převodu, a v posledních měsících také ve skutečnosti, že mnoho majitelů si potenciální prodej rozmyslelo a rozhodli se byt si ponechat jako komoditu nepodléhající inflaci. Nejbohatší nabídka secondhandových bytů zůstává tradičně v Praze 5 a více než 10 % nabízených bytů na pražském trhu najdeme ve

východní části, tedy v Praze 4, 9 a 10. Nejvíce nových secondhandových bytů v Praze přibylo do nabídky v centru, v Praze 3 a Praze 8. Kvůli vysoké poptávce a stále se zmenšující nabídce se ceny secondhandových bytů již začínají dostávat do blízkosti cen novostaveb. Secondhandový byt si tak pražský zájemce koupí v průměru za více než 9 milionů korun.

Nejdražší byty k sekundárnímu prodeji byly i ve 3Q tradičně v Praze 1 a 2, následovala Praha 3 a 6, kde se průměrný secondhandový byt dal pořídit za více než 10 milionů korun. Nejnižší ceny dlouhodobě zůstávají na Praze 4 a 9, kde se cena pohybovala okolo 7,1 milionu korun.

Hlavním trhem s byty zůstává Praha, i mimo metropoli se však prodeji bytů dařilo. Faktem ale je, že v průběhu letních měsíců doznaly razantního zbrždění a poklesy z jarních 2 400 prodaných jednotek na 1 732 (-28,3 %). Na jedné straně byla i v regionech poptávka

poháněna inflačním očekáváním a vůlí kupujících investovat nebo uložit úspory do nemovitostí, na straně druhé se zde už v některých ohledech začala do popředí dostávat otázka ceny a neochota některých potenciálních zájemců nakoupit novou nemovitost nad její cenovou úroveň.

Budoucnost je v nájmu

Celkem bylo v nabídce v regionech 4 819 nových bytů. Nejvíce bytů nabídl Jihomoravský kraj, a to 898, druhou nejvyšší nabídkou pak disponoval kraj Středočeský s 817 byty, následovaly kraje Jihočeský, Liberecký a Královéhradecký.

Kromě nových bytů byl i v regionech zájem o secondhandy. Nabídka u tohoto typu bytů poklesla o 16 %, zatímco cena vzrostla o 4,5 %.

„Mladá generace chce něco úplně jiného než se uvázat vysokou hypotékou.“

Nejlevněji se daly pořídit secondhandové byty v Moravskoslezském a Ústeckém kraji, nejdraž bylo v případě regionů na jižní Moravě.

Právě vyhrocená situace na rezidenčním trhu a stále rostoucí ceny jsou důvodem ultimátní proměny, která český trh s nemovitostmi čeká a která má jméno nájemní bydlení. Zatímco před rokem vyšel nový byt v Česku na 11,4 průměrného ročního hrubého platu, letos je to 12,2 platu. Pro srovnání – Irové na průměrný 70metrový byt vynaloží 3,1 ročního platu, v Belgii je to 4,2 platu, v Rakousku 10,6 ročního platu. A tak i přesto, že Češi mají rádi jistoty a tíhnou k bydlení „ve vlastním“, začíná i v Česku renesance nájemního bydlení.

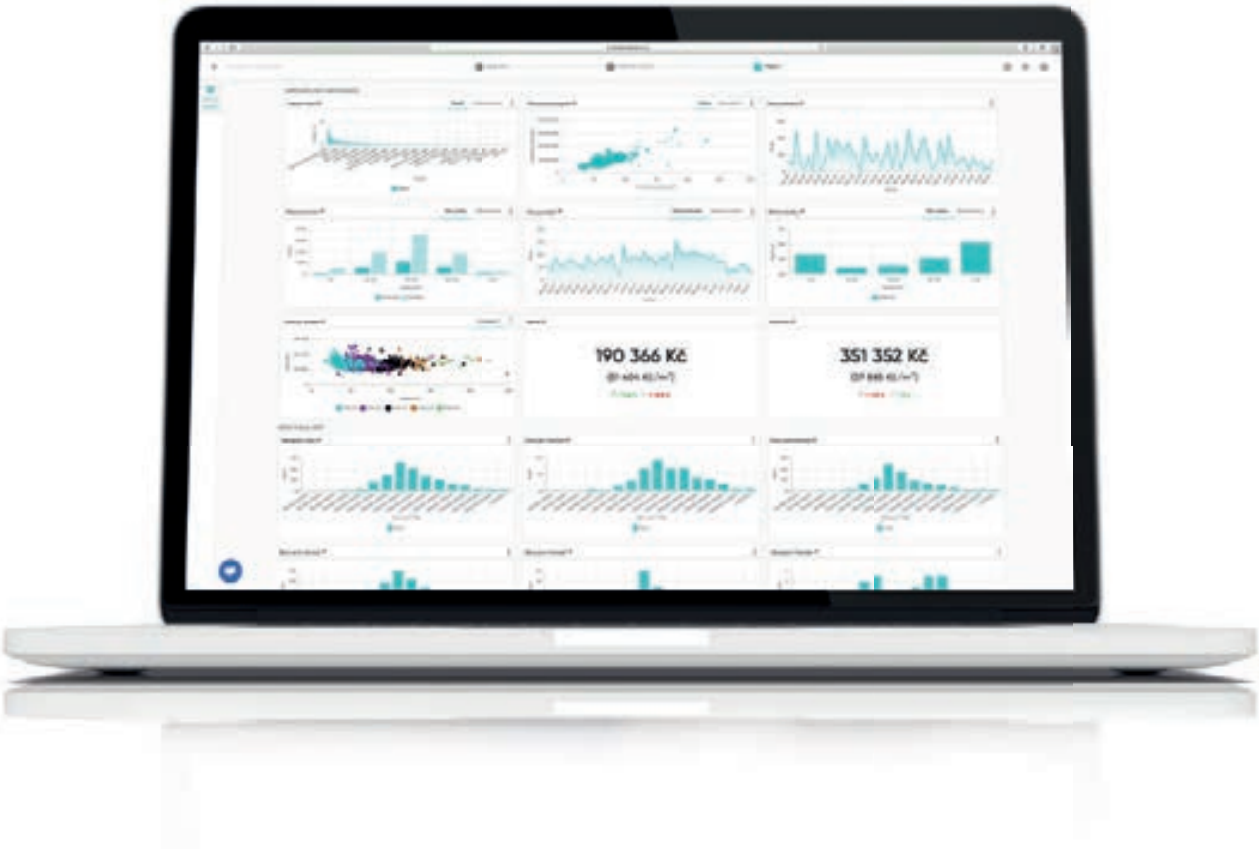
„Nájemní bydlení, které je trendem v řadě západoevropských zemí, je jistým východiskem z patové situace celého českého trhu. Můžeme tedy očekávat, že z primárního trhu na ten nájemní se přesune nejen část developerů, ale i část investorů,“ popisuje Marcel Soural s tím, že právě nájemní bydlení je tím, co láká současnou a mladou generaci mnohem víc než vysoká a stále dražší hypotéka.

„Mladá generace chce něco úplně jiného než se uvázat vysokou hypotékou. Navíc je zvyklá všechno sdílet, pronajímat si a půjčovat. To je trend dnešní doby,“ dodává Soural s tím, že na nájemní trh se proto bude zaměřovat i investiční skupina Trigema, která plánuje nájemní bydlení napříč spektrem nájemních segmentů. Ke každému projektu navíc vymýšlí přidanou hodnotu přesahující funkci bydlení.

Nájemní bydlení nabídne například unikátní stavba v pražském Karlíně Fragment. K dispozici bude 140 plně vybavených designovaných bytů, které nabídnou prémiový standard, vysokou úroveň technologických řešení a nadstandardní služby tak, aby bydlení bylo bezstarostné a do největší možné míry pohodlné. Kromě Fragmentu jsou nájemní byty v plánu i v chystaném projektu Top Tower nebo v jedné z etap smíchovského Lihovaru.

Nájemní bydlení zdaleka není v západoevropských zemích žádnou novinkou, naopak. Ve vyspělých zemích je tato forma bydlení běžná a velmi oblíbená a podíl nájemní formy bydlení je tu poměrně vysoký: nejvyšší byl zaznamenán ve Švýcarsku (68 %) a v Německu (64 %). Nadpoloviční většina lidí žije v nájmu i v Rakousku (51 %), ve Francii preferuje nájemní bydlení 47 % lidí a v Itálii 24 %. Podstatný podíl nájemního bydlení je i v Kanadě (42 %), v Japonsku (39 %) a v USA (37 %).

Flat Zone Studio
nová dimenze rezidenčních analýz

ARCHITEKT, DEVELOPER, STAVEBNÍK

Kulisy sametové revoluce

Náš život se odehrává v budovách, které musel někdo navrhnout, zafinancovat a postavit. Spojením „této svaté trojice“ – architekt, developer a stavebník – vznikají kulisy, které jsou spojeny se všemi zásadními milníky dějin národa i každého jednotlivce. Ne jinak tomu bylo i v listopadu 1989. Pojďme si některé budovy připomenout, protože „opakování je matkou moudrosti“ a na to, jak probíhala sametová revoluce na pražských školách, v ulicích, divadlech a kavárnách, se pomalu zapomíná.

Výběr budov nebyl náhodný, ale zároveň jsme si dobře vědomi, že nemůže být vyčerpávající. Každý, kdo měl šanci na vlastní kůži prožít ony dobrodružné listopadové dny roku 89, by jistě zmínil mnohé další kulisy, které se mu vryly do paměti. Jen namátkou bychom si mohli připomenout kromě námi vybraných míst i velmi emotivní shromáždění v Realistickém divadle, kde se vlastně rozhodlo o stávce, nebo stávkový výbor na DAMU, z něhož vyřázeli herci a studenti mimo Prahu, a co třeba celé metro, jehož stanice a spojovací chodby se v té době staly galerií lidové tvořivosti, či Mánes, kde bylo založeno Občanské fórum výtvarníků... Pro naše potřeby jsme vybrali těchto šest domů, kterými procházela sametová revoluce.

Po diskuzích s odborníky a pamětníky jsme se nakonec do článku rozhodli zařadit následující stavby v pořadí, které ne vždy souzní s dějinnými milníky:

1. Melantrich (Palác Hvězda), 2. Činoherní klub (Spolkový dům Ve Smečkách), 3. Dům Václava Havla (Rašínovo nábřeží 2000/78), 4. Laterna magika (Palác Adria), 5. Filozofická fakulta Univerzity Kalovy, 6. Sídlo Občanského fóra ve „Špalíčku“.

Palác Hvězda Melantrich

Palác byl postaven během první světové války (1911–1913) architekty Bedřichem Bendelmayerem a Emilem Weichertem. „Je postaven ve stylu moderny. Autorem krásné výtvarné dekorace pod korunní římsou byl výtvarník Vratislav Mayer. Palácem původně procházela pasáž Hvězda s populárním kinem. Ta byla napojena na pasáž Rokoko sousedních Šupichových domů a pasáž Lucerna,“ vysvětluje doc. Ing. arch. Zdeněk Lukeš, kterého jsme požádali o několik jeho odborných postřehů.

O něco dříve byla postavena dvorní budova tiskárny, kterou navrhl Josef Vaňha. Melantrich bylo české nakladatelství a vydavatelství, působící od roku 1898, pod názvem Tiskařské družstvo Národně sociální strany. Název Melantrich neslo od roku 1910. Teprve potom zde vyrostl Palác Hvězda. V budově bývalo kino Čas s nonstop promítáním, později kino Hvězda, přístupné i z pasáže divadla Rokoko. Palác byl postaven pro potřeby České strany národně sociální a pyšní se bohatou historií. Je pojmenován podle významného českého renesančního nakladatele Jiřího Melantricha z Aventina.

Dílo Bedřicha Bendelmayera lze sledovat od historismu a secese přes modernu k modernímu klasicismu. Byl jedním z průkopníků

pražské secesní školy. Měl ale blízko i ke stavebnictví. Krátce působil jako hlavní inženýr stavební firmy Quida Bělského, ale v roce 1904 byl po roztržce s ředitelem propuštěn. Na Václavském náměstí nepochází z pera tohoto architekta pouze již zmíněný Palác Hvězda. K jeho nejvýznamnějším realizacím patří průčelí hotelu Arcivévoda Štěpán z roku 1903 (dnes Grand Hotel Evropa).

Zajímavé je zmínit se o důvodech, proč právě z toho balkonu se vedly plamenné řeči, četly pamflety a zpívala hymna. Vždyť vlastně šlo o jeden ze tří tiskařských domů, které v té době na Václavském náměstí fungovaly. A o počtu dalších balkonů ani nemluvě. Jen pro připomenutí: V dolní části „Václaváku“ byla tiskárna Mír a redakce deníku Práce, nahoře byly Zemědělské noviny a v Melantrichu Svobodné slovo.

Lze sice diskutovat o tom, do jaké míry bylo Svobodné slovo svobodné, jisté však je, že zde byla spousta lidí, kteří měli vyhraněný postoj k režimu. Většinou se soustřeďovali kolem rubriky kultury, a navíc v korektně seděli i chartisté. Do novin docházeli lidé, kteří nesměli publikovat – publikovali pod cizím jménem. Prolínala se tu šedá zóna s disentem. Umožňoval to fakt, že vydavatel, což byla Čes-

koslovenská strana socialistická, byl v poněkud schizofrenní pozici. Samozřejmě že byla velice loajální a plnila zadané úkoly komunistické partaje, ale směrem dovnitř a směrem k redakci nechtěla vypadat, že si příliš zadává. A právě tato situace nahrála tomu, že redaktoři otevřeli dveře na balkon a vznikl prostor pro oslovení davů, kterými se po několik dní plnilo Václavské náměstí, mávalo se transparenty a cinkalo klíči.

Před jedenácti roky se prodej Melantrichu stal třetí největší realitní transakcí roku. Nemovitostní fond České spořitelny tehdy koupil dům od společnosti La Salle za 40 milionů eur (asi 985 milionů korun).

Dvanáctipodlažní budova byla v letech 2003–2004 kompletně zrekonstruována a kromě maloobchodních a kancelářských prostor nabízí 60 rezidenčních bytů a 36 parkovacích míst. Největším nájemcem budovy je v současné době nadnárodní maloobchodní řetězec Marks & Spencer.

Palác Hvězda je důkazem úspěšné konverze z průmyslového účelu směrem k něčemu, co bychom na Václavském náměstí rádi viděli i u ostatních budov.

Činoherní klub – Spolkový dům Ve Smečkách

Spolkový dům Ve Smečkách byl postaven v letech 1931–1933 Stavebním družstvem Ženského klubu českého na základě rozhodnutí ze dne 16. března 1928. Projekt roku 1929 vypracovala architektka Milada Petříková-Pavlíková pro klub zdarma a realizovala Stavební firma Václav Nekvasil.

„Dům byl postaven ve stylu konstruktivismu a původně zde sídlil Dámský klub. První česká architektka Milada Petříková-Pavlíková byla průkopnicí staveb, určených pro ženy a dívky,“ říká doc. Ing. arch. Zdeněk Lukeš.

Pozornost si zaslouží i vybavení Ženského klubu českého v Praze Ve Smečkách 26. Koncepte spolkového domu byla skutečně velkorysá: klubovny, sál (ve kterém se dnes konají představení Činoherního klubu), knihovna, restaurace a zejména ubytování. Finance na něj získalo družstvo ze sbírek pořádaných mezi českými ženami a rovněž i z půjčky u Úrazové pojišťovny. Tuto půjčku pak splácelo z činnosti klubu. Samotný klub byl založen již 10. září 1902. Po roce 1948 byla jeho činnost zastavena

a o rok později byl klub zrušen. Roku 1952 se budova dostala pod národní správu a roku 1955 přešla do majetku Československého státu. Činnost Ženského klubu českého byla obnovena 22. srpna 1990. Snaha získat budovu zpět nebyla úspěšná. Ostatně spolům se majetek v restitucích nevracel.

Zajímavá je i osobnost první dámy české architektury. Petříková-Pavlíková získala vysokoškolské vzdělání přesto, že za Rakouska-Uherska ženy nesměly studovat technické obory. Měla velké štěstí, že pocházela z velmi progresivní rodiny. Její tatínek byl lékař a rodina nesmírně podporovala studium a vzdělanost žen. Začala tajně studovat už v roce 1914 na pražské technice. Musela však sedět bokem, aby nerozptylovala muže od studia.

Z pohledu listopadových událostí je však důležitý Činoherní klub. Ten vznikl v roce 1965 jako součást Státního divadelního studia, které založil a vedl Miloš Hercík. U zrodu Činoherního klubu stáli dva bývalí spolužáci z pražské Divadelní fakulty Akademie múzických

umění – režisér Ladislav Smoček a dramaturg Jaroslav Vostrý, který se také stal prvním uměleckým šéfem.

V neděli 19. listopadu 1989 bylo v Činoherním klubu v ulici Ve Smečkách založeno Občanské fórum. Sešli se tu představitelé disentu se zástupci uměleckých a vědeckých profesí. Populární komorní divadelní scéna, kde měl Havel řadu přátel (a pro kterou v roce 1972 dokonce napsal na motivy Johna Gaye Žebráckou operu, jež však už nesměla být uvedena), se přidala ke studentské stávce.

Dnes je dům v majetku MČ Praha 1. Je zde v nájmu divadlo a pod městem funguje ubytovna pro krátkodobé a nouzové potřeby.

Dům Václava Havla

S trochou nadsázky bychom mohli parafrázovat: Postavili to jako činžovní dům, byl to činžovní dům a dnes slouží jako činžovní dům. Nebýt zde trvalé adresy Václava Havla, určitě bychom o něm nepsali. Ale přesto jde o pěkný důkaz hodnotné secesní architektury, příklad rané inspirace arch. perretovského typu s odlehčenou skeletovou prosklenou konstrukcí s kultivovanou architektonickou kompozicí blízko architektuře Lucerny. Původně se nábřeží jmenovalo Podskalské a několikrát ještě změnilo svůj název, než získalo ten současný. Hrdě nese jméno slavného českého politika, ekonoma a prvního československého ministra financí.

„Dům vystavěl stavitel Václav Havel (pozn. redakce – děd prezidenta Václava Havla), ale není vyloučena ani tvůrčí účast architekta Osvalda Polívky, který s Havlem spolupracoval na projektech jeho domu v Resselově ulici (ten byl později zničen během amerického náletu) nebo dvou činžáků v Haštalské ulici. Dům U Dvou tisíc (název podle popisného čísla) má o kus dál na nábřeží ještě své dvojče. Za války byl dům těžce poničen a uvažovalo se o jeho zbourání. Po apelu předních českých architektů, kteří poukazovali na jeho architektonické hodnoty, byl však opraven,“ vysvětluje doc. Ing. arch. Zdeněk Lukeš.

Tento dům dostavěl Havel roce 1905 a rodina Havlových se přestěhovala do prostorného bytu ve 3. patře, kde Václav Havel i pracoval a kde s přestávkami členové rodiny bydlí stále. Bydlel tam i budoucí prezident Václav Havel a následně i jeho bratr Ivan Havel, který zemřel 25. dubna roku 2021.

Půdorysné řešení Havlových domů bylo ve srovnání s jinými soudobými činžovními domy atypické a velmi moderní, podobalo se spíše dispozicím rodinných domů. V každém patře se nacházel jeden velkoryse navržený byt s ústřední halou a pokoji rozloženými po jejím obvodu. Maximální prosvětlení všech prostor umožnil půdorys při dvorním průčelí protažený o výrazný rizalit s balkony. V dispozici směrem do dvora byla vložena kuchyň, pokoj pro služku a další utilitární prostory včetně schodiště. Oproti tomu převážná většina soudobých nájemních domů měla třítraktovou dispozici s předsíní a hygienickými prostory ve střední části.

V bytě Václava Havla se vlastně zrodilo celé Občanské fórum. Disident Jan Urban vzpomíná: „Ráno jsme se sešli u Havla, kde už byl Saša Vondra, a tam se „upeklo“ Občanské

fórum. Já jsem navrhl fórum, Václav k tomu přidal Občanské, udělali jsme rozhovor pro BBC, dole estébáci, ale už nás nezabáslí.“ Václav Havel už měl, podobně jako když stál u Charty 77, sepsané provolání.

Alexandr Vondra (jeden z tehdejších účastníků) popsal, s jakou představou Občanské fórum zakládali: „Idea byla pokusit se postavit reprezentativní skupinu lidí různých názorových proudů, věkových skupin a profesních zaměření. A zároveň seznat velké množství lidí na nějaké místo a tam dát dohromady prohlášení, které by za ně ručilo, a nechat si to tam odhlasovat s tím, že to tedy bude ta entita, která začne vyjednávat s mocí, aby byly co nejdřív volby a lidi si mohli zvolit svoji reprezentaci.“

Místo, na kterém dnes stojí obchodní a kancelářský Palác Adria, má velmi starou historii. Ve 12. století patřil pozemek vyšehradské kapitule. Stavební činnost na něm nastala až počátkem druhé poloviny 14. století. Stávaly tu domy, které v průběhu času měnily své názvy i majitele. Objekt má železobetonový skelet s výplňovým cihelným zdívem, osm nadzemních a tři podzemní podlaží. Fasáda je velmi výrazně architektonicky členěna. Horní patra jsou ztvárněna v podobě mohutných věží s cimbuřím, čímž připomínají italské renesanční paláce a zároveň jakoby pevnostní objekt. Le Corbusier označil budovu jako „masivní stavbu asyrského charakteru“.

Palác Adria, který je dnes v majetku hl. města Prahy je významnou kulturní památkou moderní architektury. Rovněž byl poměrně často restaurován.

V r. 1946 spravovala objekt pojišťovna Slavia, od r. 1957 zde byl Filmový klub, od r. 1959 v patře sídlil Ústav lékařské kosmetiky. V letech 1958–59 byl upraven kinosál pro studijní scénu Národního divadla Laterna magika (architekti František Cubr, Josef Hrubý a Zdeněk Pokorný), po ní následovalo Divadlo Za branou Otomara Krejčí. V letech 1996–98 byl palác celkově rekonstruován. Při rekonstrukci byly, bohužel, nahrazeny původní paternosterové výtahy soudobými, také snížení stropů pro vedení technických rozvodů a některé další kroky paláci neprospěly. Zvláštním

Laterna magika Palác Adria

postupem však byla opravena a vyčištěna unikátní fasáda, opraveny a zrekonstruovány všechny plastické prvky včetně monumentálního Štursova sousosí, které bylo v havarijním stavu. Po rekonstrukci (autorem architektonického řešení byl Jiří Jiroutek) má palác Adria v současnosti 5 000 m² kancelářských a 2 000 m² obchodních ploch a 1 500 m² restauračních provozů.

A proč zde podrobně píšeme o Paláci Adria a Laterně magice? Je to prosté: Novým centrem OF se nakonec stal prostor divadla Laterna magika v podzemí paláce. Pamětníci uvádějí, že především myšlenky vznikly v místní kuárně za oblaků neproniknutelného kouře.

Právě odsud se režírovaly události prvních revolučních dní, sem se sjela světová média,

aby informovala o pádu komunistického režimu v další ze zemí střední Evropy a o probíhající sametové revoluci. Jedním z důležitých aktérů byl tehdejší reportér Mladého světa Michal Horáček, kterému se spolu s rockerem Michaelem Kocábem v rámci jejich iniciativy nazvané Most podařilo dostat za jednací stůl tehdejšího komunistického předsedu vlády Ladislava Adamce i vůdce československého disentu Václava Havla.

Michal Horáček říká: „Ta Laterna magika – to bylo ono. Sem chodili všichni ti slavní reportéři z celého světa, sem vtrhli s tím vybavením, co tady nikdo vůbec neznal a my na to koukali úplně vyděšeně. Byl tady Tom Brokaw, Dan Rather – takoví ti hvězdní reportéři amerických televizních sítí CBS a NBC. Také si pamatuji na mladičkou Christiane Amanpourovou. Tady se to všechno událo.“

„Jde o moderní klasicismus. Zajímavé je, že Josef Sakař již dříve vybudoval v neoklasicistním stylu novou budovu Filozofické fakulty nedaleko odtud v ulici 17. listopadu – kousek za Rudolfinem. To však šlo pouze o provizorní řešení. Ta definitivní stavba vznikla až na dnešním Palachově náměstí,“ říká doc. Ing. arch. Zdeněk Lukeš.

Josef Sakař (7. 12. 1856 – 15. 1. 1936) patří dnes k téměř zapomenutým architektům, ale na přelomu 19. a 20. století se řadil k respektovaným osobnostem české architektury. Pod vlivem svého učitele arch. Josefa Zítka se v počátcích orientoval na novorenesanci.

Budova Filozofické fakulty byla postavena v letech 1924–1929 a slavnostně otevřena 1. listopadu 1930. Její potřeba bylo obrovská, ale jak to u veřejných staveb bývá, samotná realizace se dlouho odkládala. Vždyť pozemek byl zakoupen již v roce 1908. Místo, které bylo pro novostavbu Filozofické fakulty zvoleno, patří z urbanistického hlediska k nejvýznamnějším v Praze. Úlohou budovy bylo vypointovat náměstí, na kterém od počátku osmdesátých let 19. století stála budova Rudolfiny a Vysoké školy uměleckoprůmyslové, a stát se protívahou panoramatu Pražského hradu.

Hlavní budova Filozofické fakulty byla vybudována jako součást plánovaného nového univerzitního kampusu, který byl však realizován jen zčásti (dalším dokladem jen částečně realizova-

ného plánu je nedaleko stojící budova Právnické fakulty UK). Kvůli těmto záměrům byla také zredukována plocha židovského hřbitova, který se dnes nachází v těsném sousedství budovy. Od doby svého vzniku prošla budova jen několika méně významnými stavebními úpravami (dobudování dalšího patra, centrální fakultní knihovna), které její celkový vzhled při pohledu zvnějšku nijak zásadně neovlivnily.

Právě na Filozofické fakultě bylo i první studentské fórum, další pak pořádaly umělecké školy v pražské městské knihovně. Radikalizace studentů odstartovala již v průběhu roku 1989. Studenti začali diskutovat a vydávat své časopisy. Nejprve pod hlavičkou SSM a postupně i samostatně. S trochou nadsázky lze říci, že již tehdy se formovaly skupiny, které po 17. listopadu vytvořily základní buňky pro stávkové výbory na jednotlivých fakultách Karlovy univerzity.

*Filozofická fakulta
Univerzity Karlovy*

Stěhování do „Špalíčku“

Již v prosinci 1989 se štáb Občanského fóra odstěhoval z podzemí divadla Laterna magika do budovy „Špalíčku“ (Jungmannovo nám. 771/9) na druhém konci Jungmannova náměstí, kterou OF přidělily úřady. Trochu bych se obával používat slovo „Špalíček“, protože to je dost nepřesné. Toho výrazu se totiž používá pro komplex budov na ulici 28. října a Jungmannova náměstí. Dnes se v budově nachází Oddělení Městské policie ČR.

Dům postavil v letech 1884–1886 František Buldra v neorenesančním stylu, český architekt, stavitel a hoteliér. Za svou architektonickou kariéru vypracoval řadu novorenesanč-

ních, novogotických, později pak secesních návrhů staveb na území Čech, především pak v Praze. Ostatně postavil ve „Špalíčku“ ještě další dva domy.

Dům s adresou Jungmannovo náměstí č. 9 se však zároveň stal i derniérou pro Občanské fórum. Již v průběhu samotného listopadu docházelo k napětí mezi OF a některými stávkujícími studenty, kteří měli pocit, že si OF až příliš přivlastňuje roli jediného mluvčího tehdejších politických změn. Postoje studentů byly v mnohém radikálnější. K otevřenému konfliktu však během stávky ještě nedošlo. Přesto existovala dvě centra: Koor-

dinační centrum OF (ve Špálově galerii a koordináční centrum studentských stávkových výborů (v Divadle Disk).

Tepřve na přelomu let 1989 a 1990 se Občanské fórum proměnilo ve skutečné politické hnutí a v červnu 1990 vyhrálo volby. O rok později se OF rozpadlo na tři subjekty: Občanské hnutí (OH), Občanskou demokratickou stranu (ODS) a Občanskou demokratickou alianci (ODA). ODS se odstěhovala do Sněmovní ulice a OH až do dalších neúspěšných voleb zůstala ve „Špalíčku“. To je však již úplně jiná historie...

představujeme

SMÍCHOV

Divoká duše Smíchova

Pražský Manchester, stokomínová čtvrť, mekka všech vágusů
a neuvěřitelně charismatická, postindustriální, syrová pražská
část, kterou čeká ultimátní proměna.

Františka Josefa I., pro Ferdinanda d'Este, pro rumunského krále nebo egyptského velkovezíra. Později když firma koupila automobilku v Kopřivnici, přejmenovala se na Ringhoffer – Tatra, postupně ovládala i další vagonky a elektrotechnické firmy v ČSR a stala se tak vůbec největším výrobcem vagonů na světě. Ringhofferovy závody samozřejmě nebyly jedinou továrnou Smíchova, naopak. Do roku 1921 byl Smíchov samostatným, čistě průmyslovým městem, kterému se kvůli velkému počtu továren přezdívalo pražský Manchester.

Druhá věc, která vám může vytanout na mysli, když se řekne Smíchov, jsou restaurace, kavárny, jídelny, nálevny, pivnice, zkrátka hospody. Představte si chladné podzimní ráno, kdy se mlha mísí s kouřem z komínů a ze zakouřených čtyřek podél ulice Nádražní vycházejí

vratkým krokem dělníci, kteří zašli po směně (nebo během směny) na pár piv a panáků. Mohli byste namítnout, že takové hospody už na Smíchov nepatří, protože dělnický duch je dávno minulostí a Smíchov čeká kompletní proměna. To je pravda. Faktem nicméně je, že i když jsou dnes zakouřené čtyřky z velké části minulostí a nahradily je moderní restaurace, bistra a food courty, k atmosféře silně industriální čtvrti, stejně jako zmíněný dělnický duch, patří pořád. Pravdou ale také je, že Smíchov se v posledních letech stal čtvrtí tisíce chutí a vůní, moderním gastronomických centrem, kde kromě pohodové jižanské atmosféry najdete občůdky, bistra a restaurace s lahůdkami ze všech koutů světa.

***Vydejte se s námi na návštěvu
nejlepších, nejzajímavějších
a nejlegendárnějších
smíchovských kaváren, bister,
restaurací a barů.***

Café Savoy Vítězná 5

Café Savoy nedaleko Vltavy otevírá směrem od pražského Újezdu dveře na Smíchov. Kavárna ve vídeňském stylu, která se nachází v přízemí secesní budovy, je oblíbeným místem schůzek a je proslavená svými opulentními snídaněmi. Hosty okouzlí jak historický dřevěný interiér s mramorovými stolkami, nádherně zrestaurovaný barevný strop s krásnými lustrami a velká okna, která dovnitř

Schválně, proč myslíte, že se ta čtvrť jmenuje Smíchov? Kvůli veselým obyvatelům? Nebo kvůli smíchu Horymíra, který se podle pověsti vesele smál, že přiskočil z Vyšehradu celou Vltavu? Popravdě kdoví, jak to bylo s Horymírem a smíchem místních obyvatel, kteří se v chudinské průmyslové čtvrti v minulosti moc nenasmáli. Dost možná se ale míchali a smíchávali. Podle onomastiků právě tady můžeme hledat původ názvu Smíchov.

Když se řekne Smíchov, co si jako první vybavíte? Pivo? Tramvaje? Vlaky? Nebo německou rodinu Ringhofferů, která je se Smíchov

vem neodmyslitelně spjatá? Ringhofferové na začátku svého podnikání vyráběli varné pánve pro pivovary, firma se ale rychle rozšiřovala a na Smíchově pak vznikl v letech 1852 a 1853 rozsáhlý výrobní areál pod značkou Ringhofferovy závody, který se v dalších desetiletích pořád zvětšoval. Od pivovarnických pánví a výroby kotlů se Ringhofferové přesunuli k výrobě železničních vozů a později i tramvají. Jen během první světové války jich vyrobili na dvacet tisíc. Jejich továrna v době svého největšího rozmachu čítala 3 200 dělníků, 270 úředníků a 40 sluhů. Salonní vozy ze Smíchova vyráběli například pro císaře

***„Dělnický duch je dávno
minulostí a Smíchov čeká
kompletní proměna.“***

The Italians Wine food

pouštějí dostatek světla, tak vyhlášená gastronomie a profesionální a příjemná obsluha s perfektním servisem.

The Italians Wine food Strakonická 948

Malá Itálie na Smíchově. Typicky italský koncept, který propojuje prodejnu s kavárnou a restaurací, nabízí kromě domácího italského pečiva a kávy i prodejnu italských sýrů, ovoce a zeleniny, italské řeznictví a rybárnu, cukrárnu a zmrzlinárnu. Restaurace nabízí tradiční pokrmy italských regionů z čerstvých sezonních surovin a autentické neformální prostředí s živou hudbou.

Kavárna, co hledá jméno Stroupežnického 10

Sice nemá jméno, ale říká se jí „fenomén pražského Smíchova“. Během jednoho roku parta šesti přátel za pomoci svých kamarádů zrekonstruovala opuštěný objekt bývalé truh-

lárný určený původně k demolici. Podařilo se jim vytvořit famózní kavárnu, která nabízí mnohem víc než výběrovou kávu a skvělé jídlo (zkuste například jejich dnes již legendární Vejce benedikt soufflé se slaninou, neuděláte chybu). Kavárna funguje i jako kulturní místo a její součástí je galerie, ateliér pro umělce a hlavně obrovský dvůr s krásnými vzrostlými stromy, kde zapomenete na městské starosti všedních dní a možná, že i na čas.

Na Kopci K Závěrcce 2744

Restaurace Na Kopci je známá francouzskou a českou kuchyní, které vládne šéfkuchař Petr Vlk. Od roku 2015 se pravidelně ocitá ve vyhlášeném michelinském výběru a je oceňována cenou Michelin Bib Gourmand, která je podle společnosti Michelin zárukou vynikajícího jídla za rozumné ceny. Takové ocenění zatím dostaly jen čtyři české restaurace: Divinis, Eska, Sansho a právě restaurace Na Kopci.

Kavárna, co hledá jméno

Pro objevitele

Tapas bar Miró Štefánikova 46

Tapas je životní styl. Jsou to chuťovky, které nahrazují oběd nebo večeři. Vybrat si můžete ze studených, teplých, jednoduchých, rafinovaných, ale podmínkou je, že vždy čerstvých surovin. Tapas se pojí se setkáváním s přáteli a množstvím nejrůznějších chutí. Španělská restaurace ve Štefánikově ulici v srdci Smíchova nabízí kromě tapas i další typicky španělská jídla, jako je paella nebo mořské plody.

Ichnusa Botega & Bistro Plaská 5

Restaurace a obchůdk v jednom, který nabízí sardské delikatesy a vína. Od prvního momentu máte pocit, že jste se stavili na návštěvu u italského strýčka, který vás dlouho neviděl. Spolumajitel bistra se většinu času proplétá mezi hosty a pomáhá jim vymýšlet, které jídlo či víno je nejvíc potěší. „Salute e trigu!“

Jelica

Na Zlíchově 35

Balkán v Praze? To je Jelica, restaurace s kouzelným interiérem, kde se budete cítit jako ve staré světnici. Kouzelná je i její venkovní zahrádka – rustikální stoly a židle, kostkované ubrusy z tkané látky, srbské kameninové nádobí – to vše dotváří skutečně autentickou atmosféru Srbska. Ochutnat můžete mimo jiné tradiční jídla srbské kuchyně: svatební zeli, rolované telecí, jehněčí v sači, proja nebo grilované speciality.

Sugar daddy Na Bělidle 31

Stylová restaurace Sugar daddy by Bejzment dýchá Amerikou. Dělal tu jedny z nejlepších burgerů v Praze a k největším specialitám patří bizoní a jehněčí. Kromě vybraných jižanských pochoutek můžete v prostředí klasického amerického pubu ochutnat i šťavnaté burgery, BBQ žebírka nebo Buffalo křídélka.

Sugar daddy

Chloubou restaurace je The Big Zee Hárt Atak Burgr, který má 1,5 kila čisté váhy, a když ho sníte do hodiny, máte ho zadarmo.

Jazz Dock

Janáčkovo nábřeží 2

Legendární místo na hladině Vltavy, které je zároveň originálním jazzovým klubem otevřeným už v roce 2009. Za dobu své existence se stal symbolem úsilí zakotvit v obecném povědomí jazz jako osobitou součást soudobého umění a kultury. Klub se soustředí zejména na domácí publikum a už léta je hlavním střediskem a výkladní skříní mladé a střední generace hudebníků. Kromě jazzové hudby nabízí i alternativní hudební styly, folk, blues a nezapomíná ani na děti, pro které pravidelně připravuje divadelní představení. Kromě kultury vás v Jazz Docku potěší i podmanivá atmosféra v bezprostřední blízkosti řeky, koktejly nebo sklenička dobrého vína. Jazz Dock nabízí i sezonní menu, a to i pro dětské návštěvníky.

Pro staromilce

Jarda Mayer, ten který je všude Staropramenná 22

Za tramvajovými kolejemi směrem k pivovaru najdete útulnou kavárnu, která se v podvečer mění v bar – galerii plnou výtvarníků, fotografů a jejich děl. Je to místo opředené mnoha legendami a jak říkají sami majitelé, „kdo zde alespoň jednou zakončil svou odpolední kávu až nad ránem, potvrdí, že ne vždy je jednoduché prostor opustit dle plánu. Nádražní hodiny nad vchodem se od určité hodiny točí čím dál tím rychleji a ujišťují vás, že vaše zítřejší povinnosti půjdou zvládnout i s tím OPRAVDU posledním pivem.“ A kdo že vlastně je Jarda Mayer, jehož jméno kavárna nese? Podle jejího zakladatele je to „ten, který je všude kolem nás“.

Klub Knoflík

Bozděchova 2246

Sklepní hospoda, dříve nonstop, kterému se vzhledem říkávalo Café bar. Najdete ho na Andělu a typická je jeho industriální atmosféra.

Přes cigaretový dým je vidět stěží na metr (dnes je Knoflík kuřáckým klubem), počmárané zdi by mohly vyprávět příběhy tisíce a jedné noci a jukebox je nejokupovanějším místem baru. Obsluha bývá podle štamgastů občas unavená, panák má míru 0,05 a další pivo dostanete, když máte vypitou půlku toho prvního. A druhého. A třetího. A tak dál. Ze sklepních prostorů se pak prý jde nahoru velmi těžko.

Oáza

Nádražní 279

Legenda všech legend, domovská hospoda básníka Ivana Jirouse nebo herce Oldřicha Kaisera. Najít jste ji mohli na adrese Nádražní 279, téměř na dohled od Lihovaru, a jejím koloritem bylo pivo za 26, povinná polévka ke každému jídlu a dříve i ulička, kterou se servirovalo menu rovnou do kupé vlaku. V Oáze se přesně v duchu Smíchova míchali lidé nejrozumnějších profesí, najít jste tu mohli dělníky, byznysmeny, herce, prodavačky z protější drogerie nebo literáty. Legendární hospoda, která na konci loňského roku skončila, v minulosti představovala protipól kavárny Savoy, kde jsme naši pomyslnou prohlídku smíchovských restaurací začali, a tvořil tak dveře Prahy na druhém konci Smíchova. Jak říkali místní, za Oázou už byli jen lvi. Jejich tvrzení se právě teď mění. Za Oázou už nejsou lvi, ale Lihovar.

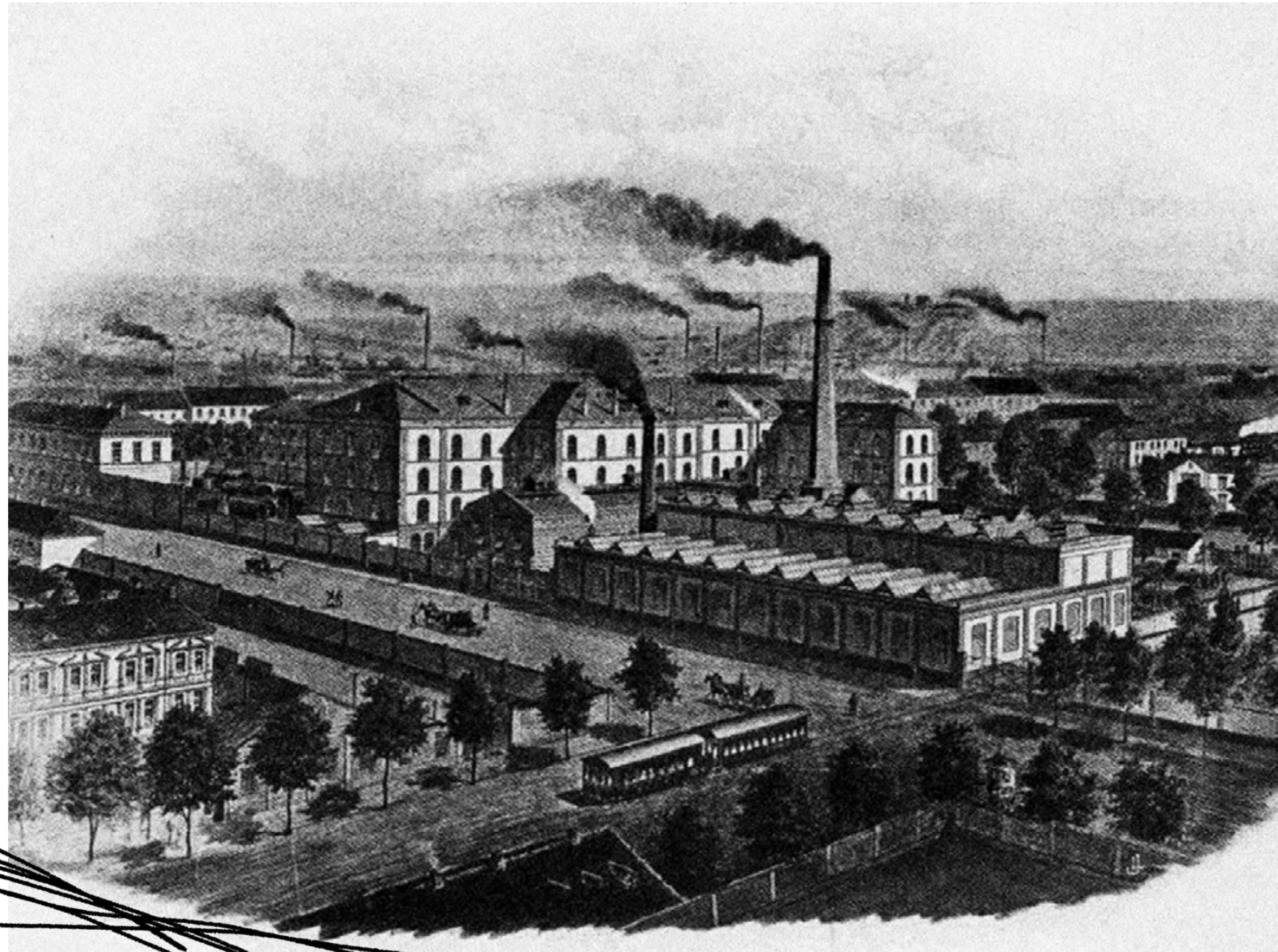
představujeme

SMÍCHOV

Lihovar

Spirit of Smíchov

Zlíčovský lihovar vlastnila rodina Fischlů už od roku 1836. Přesně o 44 let později založil Samuel Fischl s Adolfem Rosenbaumem na místě staré výrobní továrny na lín a potaš. S průměrnou roční výrobou 28 070 hektolitrů alkoholu se stal třetím největším lihovarem ze sedmi pražských lihovarů. Po znárodnění, v roce 1957, byla místní potašovna přestavěna na octárnu, která patřila k předním evropským producentům, a ještě později se tu chvíli vyráběly i limonády. Jakýkoliv provoz Lihovaru byl ukončen v roce 2000.

Spirit of Smíchov

Samotný areál ukrýval několik nečekaných tajemství. Nacházel se tu například zachovalý tajný bar, kde zřejmě zaměstnanci lihovaru popíjeli po skončení šichty – nebo možná i během ní, a součástí areálu byla i zvláštní lyžárna, zřejmě pro krizový stav, kdy

„Unikátní rezidenční komplex Lihovar se stane společenským srdcem Smíchova a místem, které stojí za to zažít.“

by se nedalo z továrny dostat jinak než na prkýnkách. Jak napsal v květnu v reportáži pro Respekt novinář Jan H. Vitvar: „Jsou tu původní kovové galerie a schodiště, litinové zásobníky pamatující 19. století, desítky obřích dřevěných kádí na ocet, které ocení milovníci klasicky vyvolávané fotografie: jako by člověk vstoupil do haly plné ustalovače. V některých místnostech to vypadá, že zaměstnanec típnul po poslední směně poslední cigarety a po něm už do dveří tři dekády nikdo nevstoupil.“

Unikátní koncept zážitkového bydlení

Jak je vidět, Lihovar je výjimečným a velmi charismatickým místem. S respektem k jeho autentické minulosti a s odvahou k budoucnosti mu vdechneme nový život. Lihovar nevnímáme jen jako „pouhý“ obytný prostor, ale necháváme se vést ambicí projektu, který se nebojí měnit status quo a nabízí koncept bydlení, které je každodenním společenským i kulturním zážitkem. Okolní prostor se pak stává místem, které otevírá dveře příběhům. Ostatně tak, jako tomu bylo na Smíchově od nepaměti.

Unikátní rezidenční komplex Lihovar nabídne více cca 550 bytů s dispozicemi od malých 1 + kk až po luxusní velkorysé 5 + kk. Celý areál bude místem setkávání a kultury a jeho ambicí je stát se místem, které chcete zažít, a tím i společenským srdcem celého Smíchova.

Kromě samotného bydlení se areál sevřený ulicemi Nádražní a Strakonická stane autonomním gastronomickým centrem v moderním duchu lokálních food marketů s autentickou atmosférou. Domov v Lihovaru najde i kultura a výtvarná scéna. Pětipatrová galerie v originální historické budově Varny totiž otevře dveře současnému umění.

Várna Lihovaru Smíchov před rekonstrukcí, květen 2021

Na 4 500 metrech čtverečních pak nový komplex nabídne i prostor pro supermarket a místní obchůdky či kavárny a součástí areálu bude také 642 parkovacích míst v podzemních garážích.

Lihovar se zároveň stane synonymem kultury. Jeho kulturním srdcem bude historická budova Varny, která se promění v pětipatrovou galerii s kavárnou. Některé prvky interiéru této kulturní památky zachováme v nezměněné podobě

Dům Flaška a fasády z 3D tiskárny

Projekt za zhruba 4 miliardy korun, jehož návrh vytvořilo studio Black n' Arch s výtvarníkem Davidem Černým, začne stavbou první etapy o zhruba 240 bytech v lednu příštího roku.

„Bude to hodně industriální stavba, jaká v Praze dosud není. Inspirací nám je do jisté míry londýnský Kings Cross. Zároveň půjde o první stavbu v České republice, která bude mít některé fasády vytištěné 3D

„Lihovar je místem, které má silného a nezávislého ducha bývalé industriální čtvrti.“

a ducha doby tak přeneseme do současnosti i budoucích let. Velkorysý výstavní prostor se čtvercovým atriem nabídne kromě prostoru pro aktuální tvorbu současných umělců i neobyčejnou a autentickou atmosféru.

Celý areál má navíc perfektní dostupnost do centra i na periferie Prahy. Komfort spojení s pravým břehem Vltavy pak v budoucnosti ještě zvýší plánovaný Dvorecký most. I přes tuto nespornou výhodu budujeme Lihovar jako autonomní gastronomické a společenské centrum jižní části Smíchova.

tiskem. Budou složitější a hodně plastické. Domluvili jsme se s německou Fit Technology, která nám fasády vytiskne,” popisuje Marcel Soural, předseda představenstva skupiny Trigema. Zmiňovaný 3D tisk se využije například na stavbě, které se přezdívá Flaška. „Je to rohový dům, jemuž dominuje tvar obrácené láhve, která zároveň bude tvořit lodžie jednotlivých bytů. Motiv té láhve bude otisknut do celé fasády, která bude opravdu hodně plastická. A toho právě jiným způsobem než 3D tiskem nedocílíme,” vysvětluje Marcel Soural.

Vizualizace projektu Lihovar Smíchov – variantní řešení

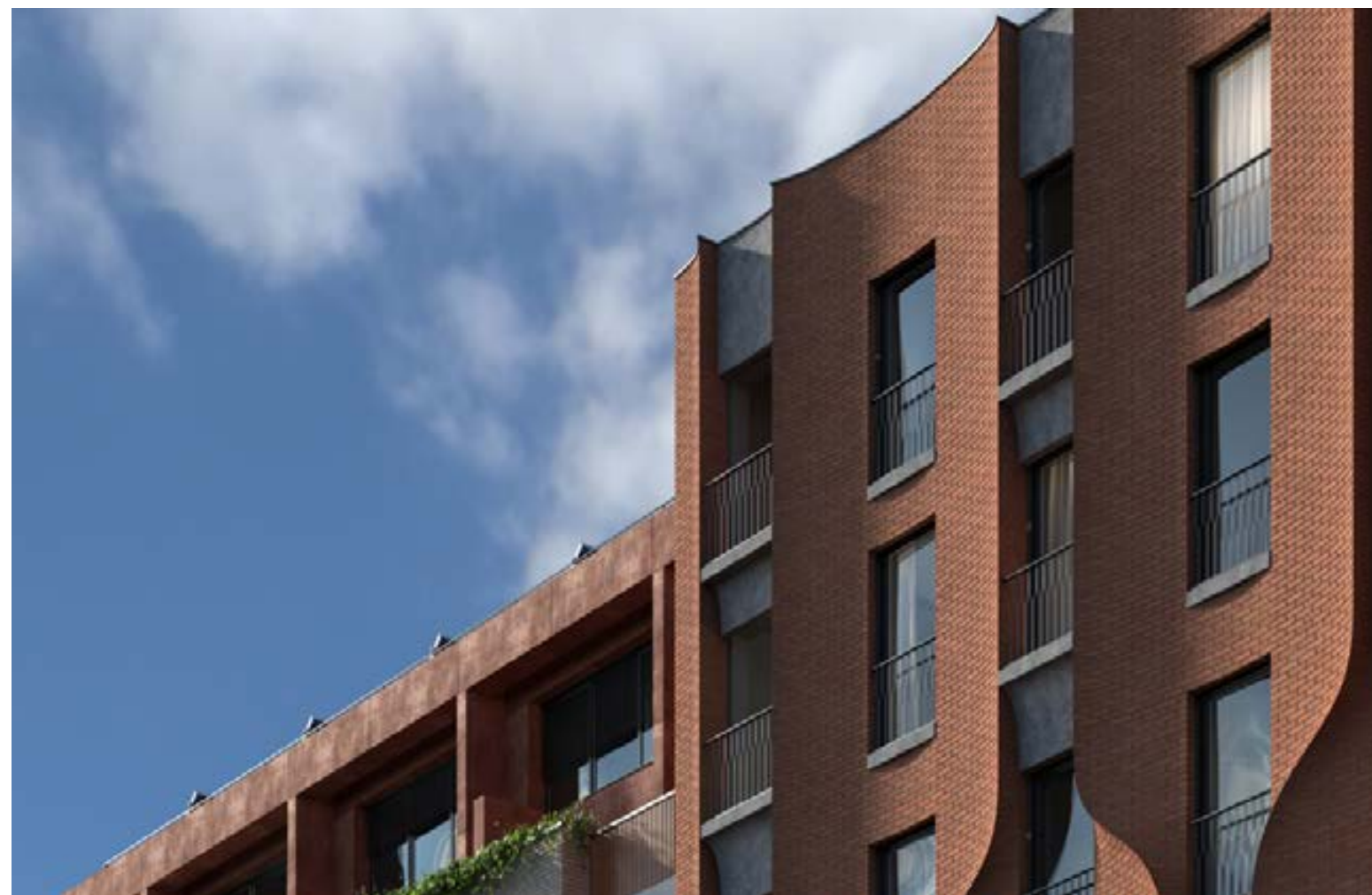
Celá čtvrt je typická svým industriálním charakterem, který Trigema podtrhne navíc fasádami připomínajícími režné zdivo i starými předměty, které v areálu zůstanou jako vzpomínka na staré časy. „Během bourání jsme dělali takový záchranný proces, kdy jsme si spoustu věcí schovali a budeme je chtít do stavby promítnout. Vnitrobloky budou velmi netradičně protkány původními artefakty, které vnesou do celého areálu továrního ducha Smíchova,” podotýká Soural s tím, že jednotlivé vstupy bytových domů svými specifiky navazují na zdejší starobylý industriální charakter

a připomínají v minulosti hojně zastoupená řemesla, jako bylo bednářství, foukání skla či výroba destilátů.

Celým areálem povede linka historické železniční vlečky, která spojí jednotlivé části areálu. Do jižní etapy areálu vstoupí vlečka velkým portálem od zastávky MHD Lihovar a započne tak linii jdoucí mezi bytovými domy a komerčními prostory. Vstup do druhé etapy areálu od jihu bude tvořen majestátním dvojpodlažním portálem, který návštěvníky zavede do zastřešeného, ale stále venkovního prostoru foodmarketu s neobyčejnou autentickou atmosférou.

„Bude to hodně industriální stavba, jaká v Praze dosud není. Inspirací nám je do jisté míry londýnský Kings Cross.“

Typ

Byty a retailové prostory

Počet bytů

550+

Plocha retailů

4 500 m²

Lokalita

Praha 5 – Smíchov

Výstavba 3 etapy:

2021–2025

Komín s vyhlídkovou kapslí

Vnitřní zastřešený dvojpodlažní prostor bude vložený mezi fasády bytových domů. Ze západní strany nádvoří bude možné vstoupit do historického objektu varny nebo pokračovat přes lávku dál na protější stranu kolejiště. Pokud bychom pokračovali podél kolejí vlečky severovýchodním směrem, ocitneme se pod 45 m vysokým historickým komínem s vyhlídkovou kapslí na vrcholu, která nabídne neopakovatelný výhled na Prahu z jihu.

Kolejnice poté zatačejí západním směrem uvnitř společného vnitrobloku, ze kterého budou vyrůstat staré kovové konstrukce produktovodů, z nichž bude hojně růst zeleň

a kterými bude protékat voda. Celý vnitroblok se tak stane přírodní oázou v městských industriálních kulisách. Dvě terasy vedení vlečky se spojují ve výhybce v průchodu severní fasádou bytového domu a plynule pokračují až na sever areálu, kde končí nárazníkem a oplocením historickou zdí. Severní hranu areálu doplní dětské hřiště, streetballové hřiště, WC a komorní psí park.

Za západní strany nádvoří bude možné vstoupit do historického objektu varny. Kulturní památka, kterou je historická budova varny, se díky originálnímu, ale citlivému architektonickému pojetí promění na 5patrovou galerii s kavárnou, která do konceptu areálu přirozeně zapadne. Hlavní vstup bude

orientován z Nádražní ulice, zadní vstup bude navázán na prostor vnitrobloku. Ve vstupní části se bude nacházet kavárna a prodejna lístků pro galerii. Výstavní prostor bude rozdělen na stálou výstavu v prostoru varny, kde bude na 5 nadzemních a jednom podzemním podlaží možné vidět aktuální tvorbu současných umělců. Hlavní výstavní prostor bude koncipován v duchu původní palírní: velkorysý pětipodlažní prostor se čtvercovým atriem otevřeným přes všechny podlaží bude zakončený světlíkem v sedlové střeše. Expozice se budou odehrávat na jednotlivých platformách, otvor uprostřed umožní propojení a prorůstání expozic přes celý dům. Malá výstavní plocha bude umístěna ve třetím podlaží a naváže na venkovní terasu a hygie-

nické zázemí galerie. Hostující výstavy budou orientovány do druhého podlaží kavárny a plochu bude možné rozšířit ještě o jedno podlaží z výstavního prostoru.

První etapu bude tvořit soubor bytových domů s cihlovými fasádami. Domy svou velikostí reflektují tradiční zástavbu smíchovských bloků a parafrázuji historickou, syrově industriální architekturu. Architektonický styl první etapy využije netradičního měřítka stroje, zapojí artefakty průmyslového dědictví a tím dodá celému areálu hravost.

Druhá etapa bude zahrnovat kulturní a společenské centrum. Celý parter a první dvě podlaží budou věnovány společenskému životu

a gastro zážitkům a budou připraveny pro celoroční provoz. Nad zakrytým prostorem se počítá s domy nájemního bydlení. Nadstandardní dispozice budou určeny pro studenty, expaty a další dobrodruhy.

Právě dobrodružná povaha je jedním z typických rysů pražské čtvrti Smíchov, která má tak trochu divokost v srdci. A nespoutanou, nezávislou a mladou duši má i samotný Lihovar. Svým charakterem i celým svým konceptem vybízí k návratu k industriálním kořenům Smíchova, vzdává hold neobyčejnosti uvažování, originalitě a nezávislosti ducha a ve svém přesahu i životu samotnému, který chápe jako fascinující zážitek.

Skrytý půvab colivingu aneb bydlení budoucnosti

Označuje se nejrůznějšími přívlastky: nespoutané, mladé, minimalistické, západní, moderní, zážitkové nebo čím dál častěji i bydlení budoucnosti. Řeč je o tzv. „colivingu“, komunitním způsobu bydlení, který klade důraz na znovuoobnovení vzájemné blízkosti mezi lidmi, na udržitelný přístup k životu a současně podporuje a zachovává velkou míru osobní nezávislosti.

Coliving neboli komunitní bydlení v Česích stále ještě budí asociaci spolubydlení, tedy sdíleného pokojíčku, ve kterém se střídáte s kolegou z vysoké a čas od času ho musíte poslat do kina, aby na vás zbylo trochu soukromí. Taková představa je ale dnes dávno passé. Coliving v současném moderním pojetí přináší luxus, soukromí a pohodlí společně s důrazem na mezilidské vztahy a sounáležitost, stejně jako vnáší vysoký standard bydlení hotelového typu do bydlení běžného.

„Coliving v současném moderním pojetí přináší luxus, soukromí a pohodlí společně s důrazem na mezilidské vztahy a sounáležitost.“

V praxi to funguje tak, že každá domácnost má k dispozici plně zařízený a zcela soběstačný, ale malý, soukromý byt, stejně jako v „běžném“ bydlení. Užitek plocha bytů je ovšem výrazně rozšířena o společné prostory, které přímo vybízí k vzájemnému setkávání po práci, seznámení, sdílení denních radostí a společnému trávení volného času. Coliving počítá s tím, že obyvatelé rezidenčního areálu se aktivně podílejí na fungování sousedského společenství, baví je společně trávený volný čas a život v pospolitosti s ostatními. Samotný plně vybavený byt tak doplňuje obvykle společný velkorysý obývací, který je jako stvořený k tomu, aby člověk zašel po práci třeba na skleničku a sdílel s ostatními zážitky z pracovního dne. V colivingových

areálech bývá standardem i velká sdílená kuchyň s jídelnou, která vybízí například ke společným večerím či víkendovému brunchi. V komunitním bydlení pak většinou nechybí ani herny pro děti, prádelna, posilovna, coworkingový prostor nebo třeba místo pro kulturní a společenské události. Standardem často bývají i služby, jako je například pravidelný úklid nebo údržba.

Obvyklá plocha bytů v areálech komunitního bydlení se pohybuje okolo 20 m². I na takovém prostoru lze ale velkoryse a plnohodnotně žít, a to díky využití každého metru čtverečního. Zařízení colivingových bytů je totiž předem důkladně promyšlené, postele jsou často vyklápěcí a nábytek je obvykle

vyroben na míru a nabízí důmyslné a nekonvenční využití všech potenciálních úložných prostor.

Princip komunitního bydlení zažívá podle odborníků v zahraničí velký rozmach, kterému navíc konvenuje nejen měnící se způsob práce a rostoucí podíl generace singles ve velkoměstech, ale i proměňující se způsob uvažování, které pozvolna klade větší nárok na udržitelnost bydlení, na hodnotu mezilidských vztahů a kvalitu sociálních kontaktů. Coliving je navíc ideální variantou pro ty, kteří potřebují mít možnost pružně reagovat na nepředvídatelné situace. Na druhé straně je hnací silou colivingu i neustálý růst cen nemovitostí a dlouhodobě neutěšený stav na trhu s realita-

mi, kdy poptávka už dlouho vysoce převyšuje nabídku, stejně jako rychlé tempo zahušťování evropských metropolí. Podle Světové banky žije ve velkých městech 75 % populace Evropské unie a OSN očekává, že do roku 2050 to bude více než 84 %. Právě svižné zahušťování měst je důvodem, proč se stále více lidí snaží najít ve městě dostupné bydlení. Coliving jim v tomto případě ukazuje, jak lze smysluplně a bez zbytečně vysokých nákladů využít městský prostor.

I když v Česku colivingové bydlení zatím stále vyhledávají převážně lidé ve věku od 24 do 39 let, odborníci očekávají, že se tento trend postupně začne prosazovat i mezi dalšími věkovými kategoriemi tak, jak je to běžné

v západoevropských metropolích, jako je Amsterdam, Vídeň, Londýn či Berlín, kde svižným tempem vznikají celé colivingové platformy či řetězce.

„V Česku je coliving zatím v začátcích, nicméně právě proto představuje pro potenciální investory atraktivní příležitost. Jeho očekávaný nástup lze přirovnat k nedávnému rozmachu coworkingových center, jejichž rozjezd byl v Česku opožděnější a pozvolnější než v jiných evropských metropolích. Jakmile si ale lidé navykli pracovat v živé komunitě, začala poptávka růst a v současnosti mají už některá centra klienty na čekací listině. Očekáváme, že u colivingu bude vývoj obdobný,“ říká Jakub Stanislav, šéf oddělení investic ve společnosti CBRE.

realizace

DOKONČENÝ PROJEKT

Nová „Nuselská“

Architekt: Architektura projektu Nová Nuselská pochází z ateliéru AGE project. Forma bytového domu je jednoduchá a čistá a zklidňuje tak divokost okolní zástavby. Barevnost elegantně střídá černou a bílou, které obohacuje akcent zlatého štku. Rezidenční areál rodinného bydlení Nová Nuselská oceňují i odborníci. Projekt totiž na podzim 2021 zvítězil v hlavní kategorii prestižní ceny Best of Realty.

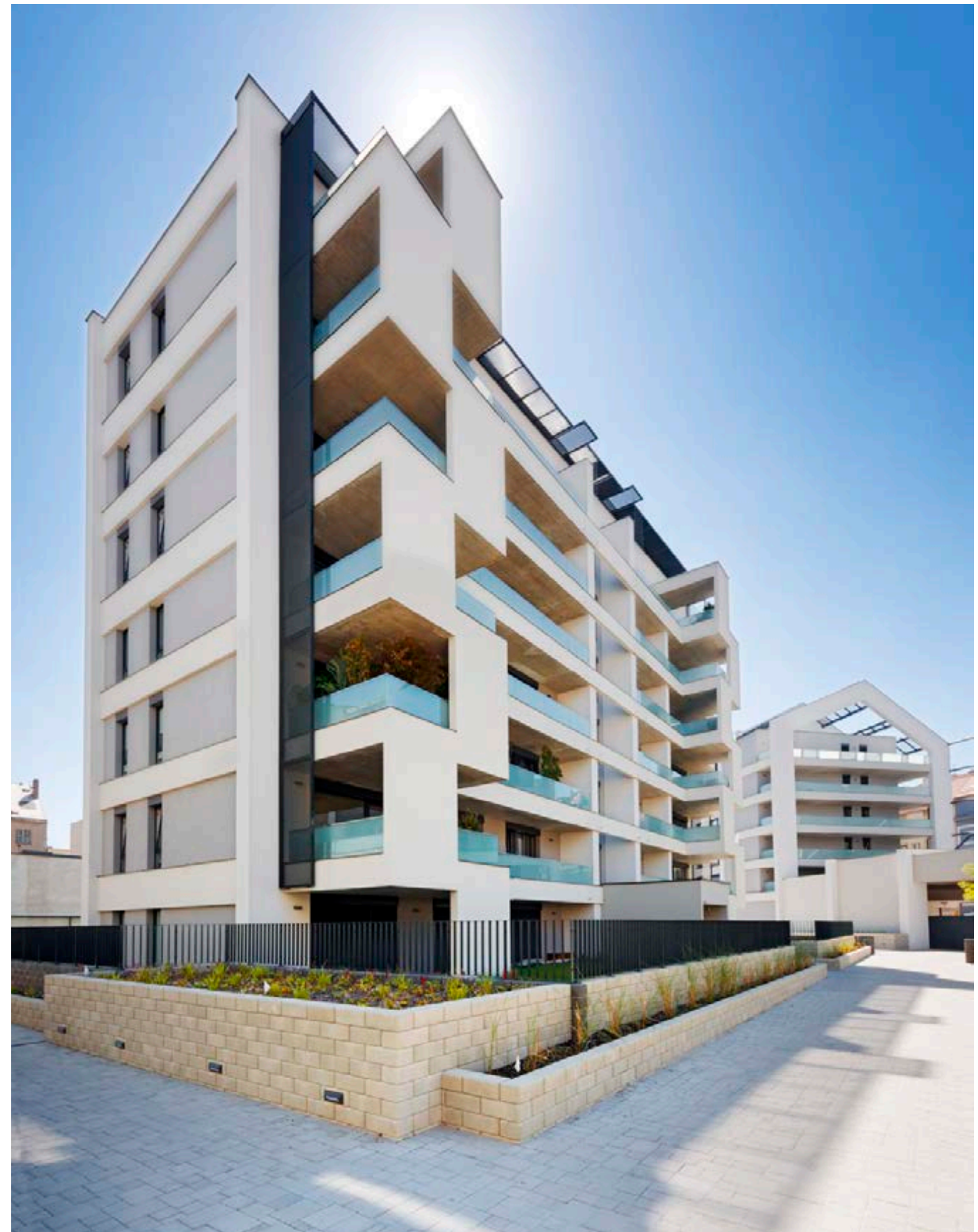
Bývalá Nuselská mlékárna z konce devatenáctého století prošla omlazující proměnou. Areál v srdci Nuslí, který se na jaře letošního roku kompletně vyprodal, jsme probudili k životu díky moderní architektuře, která jde ruku v ruce s pohodlím a vysokou kvalitou bydlení.

Vzdušné velkorysé prostory, velké množství proměnných úložných prostorů a rozlehlá a bezpečná soukromá zahrada rozkládající se na ploše okolo 4200 m², ideální pro od-

počinek od velkoměstského ruchu. Bytový projekt Nová „Nuselská“ je ideálním bydlením pro rodiny s dětmi.

Ocenila ho i odborná porota soutěže Best of Realty, které se přezdívá "čestí realitní Oskari". Projekt získal vítězství v hlavní kategorii Rezidenční projekty většího rozsahu a porotci na něm ocenili právě nápaditost a funkčnost bytových dispozic a rozlehlou zahradu, stejně jako citlivé spojení moderní architektury se starou místní zástavbou.

Areál Nová „Nuselská“ se dohromady skládá ze tří samostatných sekcí, a každá z nich svou výškou a architektonicky, včetně typických sedlových střech, citlivě navazuje na okolní zástavbu. Na sklonku roku 2020 tu vyrostl pěti- až sedmipodlažní areál se 146 byty o velikostech od 1+kk do 4+kk, z nichž velká část nabízí dvě koupelny a ani bytům s menší výměrou nechybí komora. Samozřejmostí jsou velkorysá zákoutí a zádveří vhodná pro instalaci vestavěných skříní. K téměř všem bytům patří také balkon nebo terasa.

Rezidenční projekt Nová Nuselská leží přímo naproti stoupající ulici Na Jezerce, odkud zároveň nabízí průhled do svého vnitrobloku, který funguje jako zahrada s bohatou zelení a relaxační zóna v jednom. Samotný areál je vymezen ulicemi Nuselská, V Horkách a Kloboučnická. Svým duchem navazuje na bývalý areál Nuselských mlékáren, který byl založený okolo roku 1900 a který v novém projektu originálně připomíná i komín z původního objektu tyčící se v jihovýchodním cípu soukromé zahrady.

Protože víme, že rodiny s dětmi potřebují především funkčnost a užitnost, ale nechtějí rezignovat ani na estetickou funkci, dali jsme si velkou práci s funkčními dispozicemi, které v projektu Nová Nuselská umožňují nedělat kompromisy a nabízejí veškeré pohodlí, které od moderního bytu jeho majitelé očekávají.

Ideální je také poloha nového areálu: Do centra Prahy to trvá zhruba 15 minut a krásný lesopark Jezerka, který přímo vybízí k uklidňujícím procházkám, je od projektu Nová Nuselská vzdálený jen 230 metrů.

Typ

*Byty a retailové
prostory*

Počet bytů

146

Plocha retailů

688 m²

Lokalita

Praha 4 – Nusle

Dokončeno

2020

www.byty-nusle.cz

Výroba vína krok za krokem

Víno je tu s námi už tisíce let a během této dlouhé doby se přirozeně měnila i jeho chuť – často díky novým objevům ve výrobních procesech. Pokročilé technologie přinášejí stále nové možnosti, ne nadarmo se tak říká, že v současnosti žijeme v době těch vůbec nejlepších vín v dějinách lidstva. Jak se takové víno v 21. století vyrábí? Projděte si s námi základní kroky...

SBĚR

Vše začíná ve vinohradu. Vinařství Dog in Dock v současnosti disponuje 2,5 hektary vinohradů, které se nacházejí jak ve Veselí, tak v nedaleké Blatnici. „Letos budeme v našem areálu u Baťova kanálu sklízet tzv. panenskou úrodu, tedy první hrozny. Hrozny sbíráme převážně ručně, což je z hlediska kvality roz-

ve vině. Vše je ale potřeba dělat opatrně, pečlivé oddělení bobulí od stopek je důležitým krokem. Do vína by se totiž při porušení pečiček v bobulích dostaly hořké látky.

„V naší prozatímní výrobě v Boršicích u Blatnice používáme nejnovější typ zařízení na zpracování hroznů – tzv. rotovib, který umožňuje nejšetrnější a nejjemnější možnou manipulaci se surovinou. Tento odstopkovač dokonale odděluje bobulky od třapin, čímž se získá maximální počet celých bobulí. Díky tomu je víno jemnější a aromatictější,“ popisuje Zbořil.

MACERACE

Dalším krokem je nakvášení bobulí, tedy tzv. macerace – proces, při kterém se do moštu uvolňují látky obsažené v hroznech.

U bílých vín trvá macerace několik hodin až dní, u červených vín jsou to týdny. Délka macerace ovlivňuje barvu vína, chuť, aromatický projev a také jeho schopnost archivace. „Některá vína lisujeme okamžitě, některá macerujeme. Záleží na vyzrálosti hroznů. Naposledy jsme macerovali Tramín červený, zkoušeli jsme také experimentální maceraci Pálavy, a to po dobu 21 dnů,“ přibližuje Zbořil.

Mezi moderní technologie se řadí tzv. kryomacerace, kdy je celý proces prováděn při velmi nízkých teplotách blížících se 0 stupňům Celsia. Díky tomu může macerace probíhat déle, aniž by začalo kvašení. Tato technologie bude pro vinaře z Dog in Dock dostupná po výstavbě plánovaného areálu vinařství ve Veselí.

hodně nejlepší způsob. Stejně tak se vyhýbáme chemii,“ říká jeden ze zakladatelů vinařství Dog in Dock Tomáš Zbořil.

Hrozny se sklízí začátkem podzimu. Tento vrchol vinařského roku je ovlivněn několika důležitými faktory – ať už to je zralost hroznů, cukernatost, nebo vyváženost kyselin v hroznech. „U nás se soustředíme převážně na hodnotu pH – ta je stěžejní pro výslednou kvalitu vína, hlídáme ji tak v celém průběhu výroby, od sběru až po lahvování,“ dodává Zbořil.

DRČENÍ A ODSSTOPKOVÁNÍ HROZNŮ

Sklizené hrozny je poté zapotřebí správně zpracovat. Od hroznů se během tohoto procesu oddělují části, které se nemají louhovat

„Hrozny sbíráme převážně ručně, což je z hlediska kvality rozhodně nejlepší způsob.“

— Tomáš Zbořil, jeden ze zakladatelů vinařství

LISOVÁNÍ

V další fázi probíhá lisování rmutu – hmoty tvořené rozemletými bobulemi. Během lisování se odděluje tekutina (mošt) od pevných částí (vylisovaných slupek – matoliny).

V Dog in Dock se používá pneumatický lis Willmes o celkovém objemu 8 000 litrů – zajímavostí je, že je tvořen z materiálů, které vyvinula americká NASA.

Lis disponuje unikátní technologií dvojitých membrán a vertikálních odtokových kanálků. „Na rozdíl od klasické poloviční membrány mají dvojitě membrány podstatně větší lisovací plochu. Z tohoto hlediska umožňují kontrolovatelný odtok šťávy se zachováním maximální šetrnosti. Vertikální odtokové kanálky zase umožňují vyšší výnos šťávy nejvyšší kvality,“ vysvětluje proces Zbořil.

ODKALOVÁNÍ

Dalším z procesů je odkalování, při kterém se odstraňují kalné částice z moštu (např. části slupek, peciček, prachové částice apod.). „Dá se říct, že je to pro nás nejdůležitější část celé výroby – správné odkalení je důležité pro budoucí podobu vína. Když vinař správně odkalí, dá se říci, že má téměř vyhráno,“ pokračuje Zbořil.

KVAŠENÍ

Následujícím krokem výroby vína je fermentace neboli kvašení. Při fermentaci je zásadní hlídat teplotu, která má vliv na aktivitu kvasinek. „Při různých teplotách se totiž ve víně objevují odlišné aromatické látky. Při nižších teplotách, kolem 16 stupňů jsou vína ovocnější, při teplotách kolem 20 stupňů jsou zase plnější s větším odrůdovým charakterem. U nás to kombinujeme dle potřeby,“ říká Zbořil.

„Řada vín *Premium a Exclusive* zraje minimálně 15 měsíců v dubových a akátových sudech.“

ŠKOLENÍ VÍNA

Školení vína zahrnuje hned několik procesů, jako je stáčení, čiření, filtrace, zrání vína či závěrečné lahvování. „V Dog in Dock používáme deskový filtr, nicméně třeba červená vína jsou u nás nefiltrovaná i nečiřená. Co se týče zrání, tak základní řadu vín necháváme v nerezových tancích přibližně půl roku, řada *Premium* a *Exclusive* zraje minimálně 15 měsíců v dubových a akátových sudech. U těchto exkluzivnějších řad vína používáme

podstatně těžší burgundský typ lahve, a ty nejvyšší kvality ručně tříděné korky původem z Portugalska.

„Extrémně důležitá je pro nás během průběhu výroby sanitace. Nerezové nádoby, hadice, ale i všechny naše stroje musejí být dokonale čisté. Velkou sanitaci provádíme v srpnu a trvá zhruba 14 dnů až 3 týdny. Nicméně základní sanitaci provádíme vždy po každém lisování, tedy několikrát týdně. Samozřejmostí je, že nepoužíváme chlor. Právě díky důrazu na čistotu se můžeme pochlubit tím, že za tři roky fungování se v našem víně neobjevila jediná vada.“

Tomáš Zbořil

Tomáš Zbořil, jeden ze zakladatelů vinařství Dog in Dock

Monínec zase mezi prvními

Sejdeme se na sjezdovce! Vážně, už se to blíží. Těšíte se? My se na vás na Monínci těšíme moc. Po roce, kdy nikomu z nás nebylo do smíchu, cítíme před novou sezonou pokoru, ale hlavně radost a nadšení a nemůžeme se dočkat, až se s vámi potkáme na lyžích.

České
sjezdovky
se otevírají
po skoro jedné
a půl sezonní
pauze!

I letos bude Monínec hlásit zasněženo jako první mezi domácími středisky. Troufáme si na toto smělé tvrzení i proto, že jsme posílili zasněžovací techniku. Sněžná děla spolu s technologií Snowfactory vám dopřejí zasněženou sjezdovku, i kdyby počasí nepřálo, bylo nad nulou nebo třeba trakaře padaly. Na zasněžování pracujeme od chvíle, kdy z moníneckého bikeparku odjela poslední kola, tedy od začátku října. Lyžařskou výbavu tak raději vytáhněte ze svých půd a sklepů co nejdříve, lyžuje se totiž už 19. listopadu a začínáme večerním lyžováním od 18 do 21 hodin.

K dispozici bude všem lyžařům a návštěvníkům horní část hlavní sjezdovky, která je dlouhá zhruba 500 metrů a je obsluhovaná vlekem kotva. Pokud nám bude počasí přát, zasněžíme zhruba od vánočních svátků sjezdovku celou a návštěvníci si tak budou moci užít 1,2 km dlouhou projížďku i jízdu sedačkovou lanovkou zpět na kopec.

Jako první letos sjezdovku otestují mladí snowboardáči do 15 let, kteří na akci Burton Young Punks ukážou, jak jezdí a skáčou přeskáčky na prkně.

Pokladnu skipasů najdou návštěvníci u dolní stanice lanovky, ale skipas lze samozřejmě koupit i online na eskipas.moninec.cz. Online nákup je navíc vždycky až o 7 % levnější než nákup na pokladně.

Vánoční svátky na Monínci

Vánoce, Vánoce... Myslíte, že je ještě brzy myslet na Vánoce a na Silvestra? Možná máte pravdu, ale my na Monínci jsme rádi připraveni. Jako každý rok chystáme pro své hosty vánoč-

ní atmosféru, štědrovečerní večeři, wellness a skvělé lyžování. Zkuste si představit, jak vás místo vánočního stresu, nervů a spousty práce hýčkáme a opečováváme na Monínci. S výhodným svátečním balíčkem totiž ušetříte nejen svou peněženku, ale hlavně nervy. My všichni na Monínci se rádi postaráme, abyste prožili krásné a klidné vánoční svátky. A pak je tu ještě Silvestr. Pokud máte chuť ho strávit s partou přátel nebo s rodinou v kouzelné přírodě anebo na lyžích, je Monínec tím pravým místem. Pohodlné ubytování, krásné okolí, skvělé služby a stoprocentní jistota sněhu, to je Monínec.

Jak koupit e-skipas?

1. Získejte čipovou kartu

Nosič e-skipasu získáte buď na pokladně v areálu, nebo v prodejnách Intersport v Praze.

2. Přejděte do e-shopu

Jděte na stránky eskipas.moninec.cz

3. Výběr jízdenky

Pokud chcete nakoupit skipas pro jednotlivce, pár nebo skupinu, vyberte základní jízdenku. Pokud nakupujete pro rodinu, vyberte možnost balíček.

4. Zvolte parametry jízdenky

Zde zadejte druh jízdného, osoby a nezapomeňte uvést SPRÁVNÉ DATUM PLATNOSTI pouze na zvolený den.

5. Zjistit cenu

Po kliknutí na toto tlačítko se vám zobrazí cena zvolených tarifů.

6. Vyplňte WTP číslo vaší karty

Na druhé straně skipasu je uvedené číslo formátu XXXXXXXX / XXX - XXX

7. Tarif je uložen v košíku

Můžete pokračovat výběrem dalších tarifů pro vaše přátele či na další dny, nebo přejít do košíku a k platbě.

8. Platba

Kartou – online, aktivace je okamžitá.

9. Dobře se bavte!

Pokud si aktivujete eskipas, můžete se z auta vydat rovnou k turniketům na lanovku a užít si skvělé lyžování.

Nejlepší novinářské fotografie

Mezinárodní porota vybrala nominované snímky 27. ročníku fotografické soutěže Czech Press Photo. Soutěžilo se v osmi fotografických kategoriích. pět odborníků hodnotilo více jak 4 300 snímků od 250 autorů z České a Slovenské republiky. Paralelně s hlavní soutěží byla poprvé vyhlášena fotografická soutěž pro děti a mládež, která již také zná nominované snímky.

Text: Veronika Souralová Foto: Czech Press Photo

1. Zkáza, Petr Topič, Mafra

2. Kříže, Lukáš Blba, Economia

3. Psi pláže, Jan Čága

Mezinárodní porota zasedala ve dnech 17.–19. října v galerii Czech Photo Centre ve složení: předseda poroty a šéf fotobanky ČTK Petr Mlch, Adrian Evans, ředitel agentury Panos Pictures z Velké Británie, Sean Gallup, vedoucí fotograf Getty Images z Německa, Alžběta Jungrová, fotografka ze skupiny 400ASA, a Jan Zátorský, fotograf mediálního domu Mafra.

„Díky důsledné preselekci pracovala porota s maximální efektivitou. Z přihlášených příspěvků si porotci pamatovali silné a kvalitní soubory, které postupovaly do dalších kol. Tematicky dominovalo rozhodně tornádo, které zasáhlo jižní Moravu, olympijské hry, kříže na Staroměstském náměstí, a také demonstrace proti očkování, které se účastnili fotbaloví hooligans. Společně jsme vybrali nej kvalitnější snímky, které reprezentují uplynulých dvanáct měsíců,“ říká předseda poroty Petr Mlch.

Takto napsáno vše vypadá jednoduše. Pravda je, že to byly tři dny plné diskuzí a emocí. Porota pracovala skvěle, nestranně a profesionálně. Přesto neexistuje pět odborníků, kteří by na jednu fotografii měli totožný názor. Pohybují se u mezinárodních porot skoro 15 let a zpočátku jsem byla často rozčilená či zklamaná, že nevyhráli, nebo dokonce vypadli hned na počátku mí favoriti. „Jak je možné, že to ti světoví odborníci nevidí?“ přemítala jsem často celé noci. Dnes беру jejich volbu s ledovým klidem. Posuzování snímků je subjektivní a těžko lze dokázat, že právě ten nebo onen názor je správný. Není to běh na sto metrů, kdy vítěz první překročí cílovou čáru a jeho prvenství je absolutně jasné. Porotci pracují s obrovským nasazením, vkládají do výběru své zkušenosti, praxi, pocity, řemeslo a profesionalitu v souladu s porotovacím systémem a pravidly. A to se dohromady odrazí a zhmotní ve vybraných

snímcích. Tak jim věřme, protože oni jsou porota, jsou za svůj výběr plně zodpovědní a stojí si za ním. A pokud vás oslovují jiné snímky? Tak nic není špatně – ani s vámi, ani s porotou. Prostě jsme každý jiný a máme jiný pohled na svět. Za mě je to tak správně.

Z hlediska organizátora mohu s klidným svědomím říct, že letos vše skvěle fungovalo. A to díky týmu a podporovatelům, kteří za soutěží stojí. Díky jim, jejich práci či vloženým financím podporujeme kvalitní novinářskou fotografii, která ovlivňuje a formuje veřejné mínění.

Všem patří velký dík.
Veronika Souralová

Nejsilnější fotografie letošního roku Czech Press Photo očima Veroniky Souralové

1. Zkáza, Petr Topič, Mafra

Každoročně dominuje soutěži jedno téma, které bylo pro naši republiku či svět důležité. Letos to bylo jednoznačně tornádo, které se prohnalo částí jižní Moravy 24. června 2021. Zemřelo šest osob, stovky lidí utrpěly zranění a škody na majetku přesáhly deset miliard korun.

Do soutěže byly přihlášeny série i jednotlivé snímky od mnoha fotografů. Já jsem vybrala snímek ze série Petra Topiče z mediálního domu Mafra, který z výšky ukazuje rozsah

4. Johnny Depp, Petr David Josek, AP

poškození budov. Modré plachty natažené na místě zničených střech dávají naději, že se na opravách začalo bezprostředně po zkáze pracovat a lidé se do poničených domovů budou moci brzy vrátit.

Zde bych ráda poděkovala fotoreportérům za jejich práci. Hned po oznámení škod po tornádu okamžitě sedli do aut a vydali se na Moravu. Beze spánku dokumentovali škody a lidské tragédie. Díky jejich snímkům, které přinášela média, se veřejnost dozvěděla o obrovském rozsahu škod a vzedmula se vlna solidarity.

2. Kříže, Lukáš Bíba, Economia
Téměř 25 000 křížů namalovaných na Staro-městském náměstí v březnu 2021 připomínalo výročí od úmrtí prvního pacienta na covid-19. Vzniklo tak pietní místo, kam lidé, kteří ztratili

někoho blízkého, začali nosit květiny a svíčky či křídou psát jména... v době covidu, kdy se nekonalý kulturní akce a Praha byla víceméně prázdná, skvělá příležitost pro fotografie pořídít emotivní snímky. Někdo fotografoval jen prvotní kreslení křížů, jiní se na místo vraceli opakovaně a čekali na zajímavé motivy. Já dávám svůj hlas jednoduchému snímku se silným sdělením od Lukáše Bíby.

3. Psí pláže, Jan Cága
Netajím se tím, že jsem milovnice psů, a tak nesmím ve svém výběru zapomenout na sérii, která zachycuje dění na psí pláži. V západní Evropě je zcela běžně zakázán psům vstup na většinu mořských pláží. Existují však i výjimky – jako je pláž v Itálii, která je naopak vymezená pouze čtyřnohým chlupáčům. Z fotografií číší čistá radost a v Czech Press Photo mám optimistická témata ráda. Jsou skvělým pro-

5. Věrní fanoušci, Roman Vondrouš, ČTK

tipólem snímků zachycujících vážné, smutné a často tragické události. Ale svět přece není jen černý a zlý! Úkolem novinářů je ukazovat svět v celém jeho spektru. Jsem přesvědčená, že tyto snímky budou na výstavě u diváků bodovat!

4. Johnny Depp, Petr David Josek, AP
Říká se, že Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary je takový, jaké celebrity na něj přijdou. Myslím, že letošní 55. ročník musel být skvělý, protože Johnny Depp skvělý byl. Fotograf Petr David Josek ho portrétoval a v celkovém pohledu zachytil i davy fanoušků, které na svého „piráta z Karibiku“ čekaly dlouhé hodiny. A on je nezklamal.

5. Věrní fanoušci, Roman Vondrouš, ČTK
V loňském ročníku Czech Press Photo sou-těžilo mnoho snímků z „Bohemky“. Svým

zápalem a věrností si fanoušci Bohemians Praha 1905 ani za omezených podmínek způsobených pandemií koronaviru nenechali ujít domácí zápasy v české nejvyšší fotbalové lize a zcela po česku si vytvořili nejen ze štaflí a žebříků, které lemovaly zeď kolem vršovického Ďolíčku, improvizovanou tribunu. Loni se snímky s tímto námětem sice dostaly do třetího závěrečného kola, ale ocenění nedosáhly. Jsem ráda, že letos porota vybrala do nominací naprosto skvělou sérii Romana Vondrouše z ČTK. Já z ní pak zvolila zimní snímek s neopakovatelnou atmosférou.

SVOBODA JE PŘEDEVŠÍM
ZODPOVĚDNOST
#DIKYZEMUZEM

CZECH PRESS PHOTO

Umění stojí mimo dobro a zlo

O umění se říká, že je plodem lidské fantazie a kreativity, a proto stojí mimo dobro a zlo. Přesto, nebo právě proto, umělci ctí svobodu a možnost volby jako jedny z nejvyšších hodnot. Zeptali jsme se členů poroty tuzemské nejprestižnější fotografické soutěže Czech Press Photo, která na konci října odstartovala svými nominacemi, co pro ně znamená možnost volby a jestli je naše svoboda taková, jakou jsme si vysnili.

Anketní otázky:

- 1. Co pro vás osobně znamená možnost volby?
- 2. Máme dnes takovou míru svobody, o který celý život usilujeme?

„To, že vůbec máme právo volby, závisí na řadě faktorů: na společnosti založené na vzájemném respektu a společné lidskosti, na demokratickém systému vlády s politickými stranami a veřejnými institucemi, jejichž první povinností je soužití, a ne být obsluhován.“

— Sean Gallup

Petr Mlch
předseda poroty CPP 2021,
šéfredaktor fotobanky ČTK

- 1. Možnost volby pro mne znamená strašně moc, a především proto, že jsem zažil její absenci. Ať už je to možnost volby při výběru fotografií, nebo v běžném životě. První, co mne při vyslovení nemožnosti volby vytanulo na mysli, byly zavřené hranice a omezení volného pohybu.
- 2. Máme. A úplně nejlepší je to pro naše děti.

Při studiu pátého ročníku Fakulty strojní ČVUT začal v roce 1999 pracovat v České tiskové kanceláři (ČTK), v tehdejší redakci obrazového zpravodajství. V roce 2008 se stal šéfredaktorem této redakce. Kromě péče o archiv ČTK zprostředkoval spolupráci s celou řadou zahraničních i tuzemských partnerů včetně exkluzivního partnera Associated Press. Fotobanka se pod jeho vedením začala orientovat i na projekty, jako jsou výstavy, knižní publikace, adjustace fotografií a fotografování na zakázku.

Alžběta Jungrová
fotografka 400ASA

- 1. Možnost volby, rozhodování a dostatek zodpovědnosti.
- 2. Řekla bych, že záleží na každém, jak má nastavené hranice.

Začala fotografovat na základní škole, vystudovala Střední průmyslovou školu grafickou v Hellichově ulici. Poté pracovala pro deník MF Dnes a pro redakce Hospodářských a Lidových novin. V letech 2000 až 2002 žila v USA a v Londýně. Za základ své tvorby považuje žánry dokumentu a reportáže, neboť ji zajímají životy a osudy současníků. V současnosti ji zastupuje jedna z nejprestižnějších agentur v oboru komerční fotografie 4D Photo. Je jednou ze zakládajících členů skupiny 400ASA.

Jan Zátorský
fotograf Mafra

- 1. Asi neznám nikoho, kdo by se dobrovolně vzdal možnosti volby. Každý tvrdí, že svoboda je pro něj na jednom z prvních míst. Reálně je ale pro spoustu lidí pohodlnější, když za ně rozhodne někdo jiný.
- 2. Naštěstí mám pocit, že žijeme v relativně šťastné svobodné době, kdy má každý život ve svých rukou.

Narodil se v roce 1980 v Bratislavě. Již během studií na Střední škole grafické v Praze a Slezské univerzitě v Opavě fotografoval pro Lidové noviny. Od roku 2005 je zaměstnaný jako fotograf v MF Dnes. Dříve se věnoval hlavně reportážím. V současnosti nejčastěji vytváří portréty pro magazíny mediální skupiny Mafra. Získal řadu ocenění v soutěži Czech Press Photo, včetně hlavní ceny v roce 2015 a divácké ceny v roce 2009.

„Politika má své limity všude na světě. Ale jsem přesvědčen, že současný systém je určitě nesrovnatelně lepší než ten minulý.“

— Dan Materna

Sean Gallup

fotograf Getty Images (Německo)

1. Kolaps autoritářských vlád v roce 1989 zahájil novou éru svobody pro země, které kdysi byly za železnou oponou. Občané měli nové osobní „právo volby“, jinými slovy novou úroveň svobody přijímat vlastní rozhodnutí, a ne čelit omezením uloženým státem. Toto osobní „právo volby“ však neznamená „já, já a jen já“. To, že vůbec máme právo volby, závisí na řadě faktorů: na společnosti založené na vzájemném respektu a společné lidskosti, na demokratickém systému vlády s politickými stranami a veřejnými institucemi, jejichž první povinností je sloužit, a ne být obsluhováni, na rovnováze zájmů mezi sociální odpovědností a zisky společností, na rovných příležitostech pro všechny občany, pokud jde o přístup k veřejnému vzdělávání, zdravotní péči a minimálnímu standardu bydlení, a konečně o respektování našeho přirozeného prostředí, na kterém jsme závislí – jídlo, které jíme, vzduch, který dýcháme, vodu, kterou pijeme, a zdroje, které potřebujeme. Když opustíme některý z těchto faktorů kvůli našim vlastním vnímaným osobním zájmům, pak se to celé začne rozplétat a nakonec podkopáme naši vlastní svobodu.

Sean Gallup je hlavním zpravodajským fotografem pro Getty Images v Německu. Žije v Berlíně, kde s týmem nezávislých fotografů fotografuje a zajišťuje zpravodajství a obrazové pokrytí v Německu, Švýcarsku a Rakousku. Jeho fotografie se pravidelně objevují ve zpravodajských publikacích a sdělovacích prostředcích po celém světě a vycházejí na titulních stránkách a obálkách časopisů. V poslední době se věnuje dlouhodobému projektu dokumentujícím důsledky globálního oteplování v arktických a alpských oblastech. Je také autorem knihy „Journeys Into Czech–Moravian Texas“ (1998). Má bakalářský titul v oboru politologie z Williams College a magisterský titul ze žurnalistiky z University of Texas v Austinu.

Dan Materna

fotograf, manager Czech Press Photo

1. Možnost volby je svobodné rozhodování. Pro mě je to jedna z nejdůležitějších hodnot v životě. Existují situace, kdy volbu nemáš, a to беру jako součást života, kdy se musíš přizpůsobit. V životě je to tak půl na půl.
2. Za doby komunismu jsem měl asi trochu naivní představy o svobodném světě. Dnes vidím, že politika má své limity zřejmě všude na světě. Ale jsem přesvědčen, že současný systém je určitě nesrovnatelně lepší, než byl.

Narodil se v roce 1971, absolvoval střední školu grafickou, obor užitná fotografie. Od roku 1993 pracoval pro redakci MF Dnes a mediální skupinu MAFRA. Od března 2021 pracuje ve společnosti Czech Photo na pozici manažera projektu Czech Press Photo a předsedou Czech Photo o.p.s. Většina fotografické práce Dana Materny v minulosti směřovala k novinám, magazinům a zpravodajským webům. Pro redakce fotografoval především reportáže, přinášel obrazové zpravodajství nejen z České republiky, ale i z významných událostí ve světě. V současnosti fotografuje naši zemi z letadla a dlouhodobě se věnuje fotografování volně žijících zvířat. Často fotografuje své psy, zlaté retrievery. Přestože ze všech těchto oblastí již vydal obrazové publikace, pokračuje v této cestě dál.

„Svoboda projevu, která byla hnacím motorem při pádu komunismu, teď vypadá úplně jinak. Znamená svobodu říkat cokoliv, co chceme, i když to ublíží ostatním?“

— Adrian Evans

Adrian Evans

ředitel agentury Panos Pictures (Anglie)

1. Svoboda projevu, která byla hnacím motorem při pádu komunismu, teď vypadá úplně jinak. Znamená svobodu říkat cokoliv, co chceme, i když to ublíží ostatním? Ukazuje se, že svoboda projevu není všelékem. Podívejte se na tu sílu, která se spustila v sociálních médiích: nenávistné zprávy podporované „lajky“ na Facebooku. Ptáme se teď, zda je svoboda projevu nutné omezit. Covid vyvolává otázku, kolik informací o nás jako jednotlivcích může vláda shromažďovat. Pro mě osobně svoboda znamená svět bez hranic a bez božstev.
2. Svět, ve kterém jsme žili v roce 1989, byl mnohem jednodušší. Byl rozdělen dvěma protikladnými ideologiemi: komunismem a demokracií. V té době se věřilo, že pád komunismu povede k novému uspořádání světa, ve kterém bude vládnout svoboda a demokracie. Tenkrát bylo těžké představit si budoucnost, kdy v politice bude dominovat náboženský fundamentalismus a pravicový extremismus, jako se to děje v roce 2021.

Adrian Evans se narodil ve Velké Británii. Studoval dějiny umění na univerzitě v Yorku. Tři roky pracoval jako grafik na volné noze a poté se začal věnovat práci s fotografií v archivu agentury Hutchison. V roce 1990 se stal ředitelem archivu Panos Pictures a o sedm let později koupil v agentuře většinový podíl. Pod jeho vedením se Panos Pictures stala významnou agenturou specializovanou na sociálně angažovaný fotožurnalizmus. Adrian Evans je tvůrcem řady velkých projektů od profesionální cyklistiky v Belgii po současné otroctví v Británii. Je rovněž členem porot mnoha soutěží. Je také poradcem na poli vizuální komunikace pro nevládní organizace a na stejné téma přednáší na London College of Communication, University of Westminster a London School of Economics.

Petr Kryštůfek

grafik, člen správní rady Czech Photo

1. Z politického hlediska možnost volby mám a voleb jako takových se zúčastňuji.
2. Svobodu slova a svobodu pohybu našťastí máme. Občanskou míru svobody ovlivňuje společnost, ve které člověk žije. Odchod komunistů z vlády jsem uvítal se zadostiučiněním. Byli pro mne jasným symbolem nesvobody. Současnou míru nesvobody cítím v tlaku na jedince a společnosti, aby se nějak profilevali na sociálních sítích a v mediálním prostoru. Vzniká tak dost pokřivené zrcadlo skutečného stavu věcí.

Vystudoval ČVUT Praha a profesně se dlouhá léta věnuje manažerské činnosti a marketingu. Má zkušenosti s realizací kampaní pro nadnárodní reklamní agentury, řízení grafického studia, organizaci výroby v oblasti polygrafického průmyslu. Od mládí se věnoval užité grafice a volné tvorbě pod vedením svého středoškolského profesora, malíře Vladislava Mirvalda. Docházel také do ateliéru Zdeňka Sýkory, představitele geometrické abstrakce, jednoho z nejvýznamnějších českých malířů generace 60. Vystavuje zejména v zahraničí, například v Ženevě, Basileji, Londýně, Dublinu, v posledních letech měl také několik výstav v Praze.

Foto: Petr Jasek. Petr Jasek je členem dozorců rady Czech Photo a snímky pocházejí z výstav, která byla v roce 2019 prezentována v CPC.

Digitální blízkost**Národní galerie, do 10. 7. 2022**

Obrazovka je často prvním, po čem saháme ihned po probuzení. Technologie a intimita, dvě tradičně protikladné oblasti, jsou dnes propojené a jedna druhou transformovaly. Technologie vstoupila hluboko do našeho soukromí, stala se partnerem dialogu a každodenní oporou, ale také nebezpečným důvěrníkem.

Výstava se zabývá tím, jak se po virtuální zkušenosti proměnilo pojetí našeho soukromí a intimity a jaký vliv to má na naše vztahy. Prostřednictvím práce devíti mladých umělců si klade otázku, zdali se bude další vývoj ubírat spíše v duchu dystopických sci-fi, nebo nám naopak virtuální propojenost pomůže vyřešit některé palčivé problémy dnešního světa.

Frida Kahlo – Fotografie**Dům U Kamenného zvonu, do 16. 1. 2022**

Výstava Frida Kahlo – Fotografie představuje řadu snímků, které se zachovaly v její pozůstalosti a byly donedávna zcela neznámé. Nyní jsou uspořádány a rozděleny do šesti tematických sekcí. Výstava se nesnaží o chronologický obraz jejího života, spíše se věnuje jejímu uměleckému zázemí, její rodné zemi a charakteristice celé éry, ve které působila. Je to koláž, která odkrývá nové detaily ze života jedné z ikonických postav 20. století. Pro šest kapitol výstavy bylo vybráno 241 fotografií. Věnují se jejímu původu, tzv. Modrému domu – Casa Azul, politice, revoluci a Diegu Riverovi, jejímu rozbitému tělu a Fridiným láskám a přátelstvím.

Tipy na výstavy**Anna Bürgermeisterová: Zloděj příběhů
Pragovka Gallery, do 12. 12. 2021**

První výstava česko-vídeňské autorky (*1985) v Praze. Tvorba Anny Bürgermeisterové se dá popsat jako vyzrálá a konzistentní. Dlouhodobě její tvorbu sjednocuje společný rámec – ne zcela pravidelná mřížka obrazů, které po složení vytvářejí velkoformátové panely. Způsob skládání lze přirovnat k mřížkové hře či konstrukci osobního, archetypálně laděného, často temného příběhu. V jejích obrazech vystupují hrdinové současné mytologie: cyborgové, jezdci apokalypsy, obleky a mrkve na pozadí socialistických sídlíšť. Anna staví diváka do pozice zloděje příběhů, antropologa zkoumajícího příběhy a charaktery, jež vyobrazuje, ale celý příběh jej nechává vystavět samotného, v tušení blízkých se katastrof, aniž by chtěla poskytnout bližší komentář.

Korzo Národní 2021

Slavíme svobodu, nejen 17. listopadu

Národní třída se v den výročí sametové revoluce promění v živý galerijní prostor. Pódia s kapelami nahradí audiovizuální umělecké instalace. V rámci programu proběhne mimo jiné venkovní projekce na fasádu domu v ulici tematizující současnou politickou situaci v Bělorusku. Návštěvníci se dále mohou těšit na pouliční výstavy či vzdělávací procházky mapující období komunismu, události sametové revoluce i raná porevoluční léta. Součástí ulice budou také bezpečnostní prvky upozorňující návštěvníky na platná bezpečnostní opatření. Na rozdíl od minulého ročníku se program uskuteční také ve vnitřních prostorách budov kolem Národní třídy. Korzo Národní představí divadelní představení, talkshow Kupé v lese ve spolupráci s divadlem Vosto5, výtvarné workshopy se Skautským institutem, debaty spolupořá-

dané s českými médii o událostech v Bělorusku nebo o angažovanosti mladých lidí ve společenském a politickém dění. Nedílnou součástí Dne boje za svobodu a demokracii bude tradičně pietní místo v polovině ulice, kde občané budou moct položit svíčky, věnce a květiny. Pražané si budou moci domů objednat slavnostní menu – Sametový brunch a koupí zajistit také druhou porci pro potřebné seniory. Nedílnou součástí programu bude v 17:11 zpěv Modlitby pro Martu hrající z městských rozhlasů, který doplní nasvícení významných budov a institucí v barvách české trikolory. Vybrané programové body budeme streamovat také na sociálních sítích tak, abychom zážitek z Národní třídy zprostředkovali i lidem, kteří se na Národní třídu nedostanou nebo se rozhodnou slavit z domova.

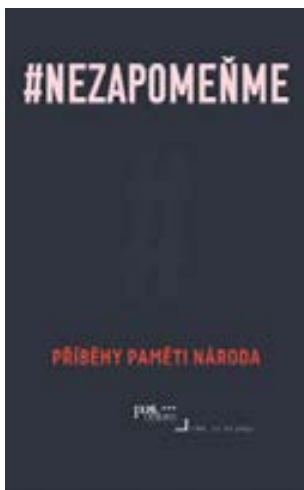
#dikyzemuzem

Tipy na knížky

Michal Horáček: Jak pukaly ledy

Jeden z bestsellerů 90. let vznikl z poznámek na rychlo načrtnutých v sešitech, na útržcích papírů i po okrajích novin. Nenásilná revoluce jako tvůrčí proces. Text o 292 hodinách jedné revoluce deníkovou formou podává o listopadu 1989 ojedinelou zprávu. Knihu doplňují aktuální postřehy významných představitelů té doby (Václav Havel, Václav Malý a další), kteří s odstupem uplynulých let dávají události do unikátního kontextu. Kniha je v současné době dostupná zadarmo jako PDF online.

#Nezapomeňme: Příběhy Paměti národa

Společnost Post Bellum (jeden z hlavních partnerů Díky, že můžem) ve sbírce Paměti národa dokumentuje příběhy, na které se zapomnělo či zapomenout mělo, a vypráví je dál. Kniha Nezapomeň-

me přináší 10 příběhů, do kterých zasáhly totality minulého století. Mimo jiné v ní najdete osud ženy, která pomáhala Židům přímo v Heydrichově sídle, čtrnáctileté válečné veteránky z ruské fronty, přeživšího Osvětim, evangelického faráře-chartisty, bojovníka Pražského povstání, který v době komunismu působil jako agent chodec, nebo například studentského rebela roku 1989.

Tip na film

Okupace (2021)

Filmový debut režiséra Michala Nohejla ukazuje trochu jiný pohled na normalizaci. Černá komedie, ze které chvílemi až mrazí. Děj se odehrává jedné noci, v jedné divadelní kavárně, kde večírek herců naruší návštěva nezvaného hosta. Film skrze nevybíravý humor a nadsázku ukazuje, jak se lidské charaktery dokážou vlivem okolností překrucovat tak, až se třeba i zlomí. „Jsem fanoušek Švejka a tahle historka přesně zapadá do světa hrdinů a antihrdinů. I když se odehrála za normalizace, mohlo se to stát kdykoliv, klidně i v době německé okupace nebo dnes,“ říká Michal Nohejl. Kromě skvělých hereckých výkonů, doprovází příběh osobitý vizuální styl a speciálně pro film napsaná hudba.

Nově také vína řady Exclusive a Premium
www.dogindock.com

PINOT GRIS
2019

PREMIUM PINOT GRIS 2019 Hrozen tohoto suchého vína pocházejí z Uherského Ostrohu, z historické vlniční trati Plachty. Víno zraje po dobu 15 měsíců v sudu ze slavonského dubu na jemných kvasnicích a může se pochlubit harmonickou vůní vyzrálého ovoce, vanilky a sladkého dřeva. V chuti je příjemné, plné, nasádlé a šťavnaté. Ocenění: KRAL VIN České republiky 2021 – zlatá medaile, Lednické vinné trhy – zlatá medaile, Národní soutěž vin Slovácké vinařské podoblasti 2021 – velká zlatá medaile